

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU
KOONDIS „EESTI PÕLLUMAJANDUSTEHNKA“

**AJUTISED OHUTUSTEHNKA
EESKIRJAD MAAPARANDUS-,TUR-
BATOOTMIS- JA LUPJAMISTÖÖDEL
EESTI NSV-s**

LOONDISE „EESTI PÕLLUMAJANDUSTEHNKA“
TEHNILIS-ÖKONOOMILISTE KURJAMISTE JAAM
KEILA 1967

KINNITANUD

**Eesti NSV Ministrite Nõukogu
Koondise "Eesti Põllumajan-
dustehnika" esimehe asetäitja**

J. K r i i s

25. juulil 1967. a.

KOOSKÕLASTANUD

**Põllumajanduse ja Varumise
Töölaliste ja Teenistujate A/Ü
Vabariikliku Komitee esimees**

J. G a n z e n

24. juulil 1967. a.

A J U T I S E D O H U T U S T E H N I K A

E E S K I R J A D

maaparandus-, turbatootmis- ja lupjamistöödel

Eesti NSV-s

Koondise "Eesti Põllumajandustehnika"

Tehnilis-Ökonoomiliste Uurimiste Jaam

K e i l a 1967

1. NSV LIIDU MINISTRITE NÕUKOGU ÜLELIIDULISE KOONDISE "LIIDU PÕLLUMAJANDUSTEHNICA" ETTEVÕTETES JA ORGANISATSIOONIDES TÖÖLISTE OHUTUDEST TÖÖMETODIDEST INSTRUEERIMISE KORRA PÕHIMÄÄRUS

(Kinnitatud NSVL Ministrite Nõukogu Üleliidulise Koondise "Liidu Põllumajandustehnika" poolt kooskõlastatult Põllumajanduse ja Varumise Tööliste ja Teenistujate Ametiühingu Keskkomiteega 15. aprillil 1966. a.)

I. Üldeeskirjad

Käesolev põhimäärus on välja töötatud vastavalt ohutustehnika ja töötervishoiu ning NSVL Ministrite Nõukogu Üleliidulise Koondise "Liidu Põllumajandustehnika" süsteemi ettevõtetes ja organisatsioonides töö ja töökaitse organiseerimise põhimäärustele.

"Liidu Põllumajandustehnika" süsteemi ettevõtete, organisatsioonide ja asutuste juhatajad on kohustatud süsteematiliselt organiseerima kõigi töötajate väljaõpet ja instruktööri ohutute töövõtete alal.

Asutuse, organisatsiooni ja ettevõtte iga töötaja peab teadma ja rangelt täitma ohutus- ja sanitaartehnika eeskirju, mis kuuluvad tema kohustuste hulka, samuti olema ohutute töömeetodite propageerijaks kaastöötajate seas.

Juhatajad on kohustatud organiseerima ettevõtetes ohutustehnika kabinette, osakondades, tsehhides, kaubabaasides, spetsialiseeritud kauplustes, ladudes - ohutustehnika nurgad, varustama neid vajalike näitlike vahendite, kirjanduse ja inventariga ohutustehnika õpetamiseks ja propageerimiseks, samuti varustama kõiki töölisi vastavalt elukutsele ohutustehnika instruksioonidega.

II. Töölise instrueerimise ja õppuste läbiviimise kord

Vastavalt käesolevale põhimaarusele on "Põllumajandustehnika" süsteemi asutuste ja organisatsioonide (rajoonikoondiste, osakondade, remonditöökodade ja spetsialiseeritud mehhaniseeritud salkade (jaamade), remonditehaste, kaubabaaside ja ladude, mineraalväetiste ja keemiliste taimekaitsevahendite ladude ja spetsiaalkaupluste, montaažibrigaadide jt.) juhatajad kohustatud töolistega läbi viima ohutute töövõtete õppusi ja ohutustehnika instrueerimist järgmiselt:

- a) sissejuhatav instrueerimine - töölise tööle võtmisel;
- b) instrueerimine töökohal (esialgne) - uue töölise tööle asumisel, töölise teisele tööle üleviimisel, tehnoloogilise protsessi muutmisel;
- c) igapäevane instrueerimine - töö teostamise protsessis;
- d) perioodiline (korduv) instrueerimine remondi- ja spetsialiseeritud töökodades, remonditehastes, üldotstarbelistes baasides ja ladudes ning teistes tööstuslikes allasutustes - iga kuue kuu möödumisel; mineraalväetiste ja taimekaitsevahendite baasides ja ladudes, samuti eriti ohtliku elukutsega töölisi - iga kolme kuu järele (igas kvartalis); mullatöödel, kultuurtehnilistel ja teistel spetsialiseeritud ja mehhaniseeritud töödel - enne välitööde algust;
- e) ohutustehnika ja sanitaartehnika kursused viiakse läbi kõigi töolistega, insener-tehniliste ja juhtivate töötajatega administratsiooni äranägemisel - üks kord aastas spetsiaalsete õppeprogrammide järgi.

Kõik instrueerimise liigid tuleb läbi viia elukutsete järgi vastavalt kehtivatele ohutustehnika normidele, reeglitele ja juhenditele.

Sissejuhatav instrueerimine

Sissejuhatav instrueerimine ohutustehnika alal viiakse

läbi eranditult kõigi töötajatega, kes asuvad tööle "Põllumajandustehnika" süsteemi ettevõttesse ja organisatsioonidesse, sõltumata nende erialast ja kvalifikatsioonist.

Sissejuhataav instrueerimine viiakse läbi selleks, et tutvustada töölist tootmisolukorraga ettevõttes, sisekorra reeglitega, ohutute töövõtetega remonditöökodades, spetsialiseeritud jaamades, tehastes, montaaži- ja ehitusbrigaadides, kaubabaasides, mineraalväetiste ja keemiliste taimekaitsevahendite ladudes, ehitustel ja teistel töödel, samuti tuleohutuse reeglitega ja esmaabi andmise viisidega traumade ja mürgituste juhtudel.

Sissejuhataav instrueerimine viiakse läbi ohutustehnika kabinetis või nurgas tööajal, kasutades maksimaalselt nähtlikke vahendeid: plakateid, mudelid, diapositiive, kaitsevahendite näiteid ja teisi õppevahendeid, samuti tuleb analüüsida õnnetusjuhtumeid tootmises.

Sissejuhataav instrueerimine viiakse läbi populaarteadusliku loeng-vestluse korras pooleteise-kahe tunni jooksul, käsitledes järgmisi küsimusi:

- a) mõisted tootmistraumast, elukutse kahjulikkusest, kutsehaigustest;
- b) tootmistrauma profülaktika põhilised vahendid, kaitseesadeldised, isiklikud kaitsevahendid, eririietus, tunnusvärvimine jne.;
- c) töökaitsese ja ohutustehnika seadusandlus. Ametiühingu osa võitluses töötingimuste parandamise eest tootmises ja juhtimise abinõudest ettevõttes;
- d) administratsiooni kohustused (brigadirid, meistrid, tsehhide juhatajad) ettevõttes ja töökohtadel ohutute töötingimuste kindlustamisel, tootmisinstruktaasi läbiviimine iseseisva töö alustamiseks;
- e) ohutustehnika reeglite ja abinõude täitmine:

I - traktorite, kombainide, põllumajandusmasinate, loomakasvatusefarmides kasutatavate masinate, tööpinkide, mootorite, statsionaarsete seadmete, kompressorite, aparaatide, mehhaaniliste ja käsiinstrumentide ning teiste mehhanismide remondil ja teenindamisel;

II - elektriseadmete, elektristendide käsitsemisel, elektrikandelampide kasutamisel. Selgitada mittekorras olevate elektriseadmete, lülitite, paljasjuhtmete kasutamise ohtlikkust, esmaabi osutamist elektrivoolust kannatada saanutele;

III - mineraalväetiste ja keemiliste taimekaitsevahendite ladudes hoidmisel, väljaandmisel, transpordil ja kasutamisel;

pöörata erilist tähelepanu ohutuse tagamisele juhul, kui taime- ja loomakasvatuses kasutatakse tugevatoimelisi mürke, taime- ja loomakasvatusele (tolmutamisele) ja teistele mürkemikaalide kasutamise vahenditele, samuti taara, sahutite ja transpordivahendite kahjutuks tegemisele;

IV - raudteevagunite, kastvagunite, platvormide, konteinerite, veoautode, järelkärude ja teiste transportvahendite juures peale- ja mahalaadimiseks kasutatavatel erinevatel peale- ja mahalaadimise mehhanismidel ja ladude tehnoloogilistel seadmetel. Pöörata tööliste erilist tähelepanu haardeseadmete selsukorra kontrollile;

V - veoste virnastamisel, sel puhul erinevat tüüpi ja konstruktsiooniga aluseid kasutades, samuti agregaatide, sõlmede, auto-, traktori- ja põllumajandusmasinate osade, seadmete ja teiste tootmistarbeliste vahendite tellingutele asetamisel;

f) individuaalkaitsevahendite kasutamisel töötades tervistkahjustavates töötingimustes;

g) tootmistervishoid ja tööhügieen. Tootmishoonete ventilatsioon, joogivee režiim, spetsriietus, selle hoidmine ja korrastamine, spetsriietuse normid ja tähtajad, ratsionaalne valgustus jne.

Sissejuhatava instruktaaži küsimuste loetelu võib administratsiooni täiendada sõltuvalt tootmise ja teiste kohalike tingimuste iseloomust.

Peale sissejuhatavat instruktaaži peab igale töölisele välja antava ohutustehnika instruksioon vastavalt täidetavale tööle.

Sissejuhatava instruktaaži viivad "Põllumajandustehnika" rajoonikoondistes ja osakondades, remondi- ja katsetehastes, spetsialiseeritud töökodades läbi ohutustehnikavaneminsenerid (insenerid), selle ametkoha puudumisel aga peainsenerid või neid asendavad isikud;

mehhaniseeritud salkades (jaamades) - mehhaniseeritud salga juhataja või ohutustehnika eest vastutav vanemspetsialist;

baasides, ladudes, spetsialiseeritud kauplustes - baasi direktori asetäitjad, baasi vaneminsenerid (insenerid), agronoomid, juhatajate asetäitjad kaubanduse alal või neid asendavad isikud;

tootmis- ja ehitusbrigaadides - jaoskonna juhatajad.

Teistes "Põllumajandustehnika" süsteemi tootmisosakondades viivad instruktaaži läbi peaspetsialistid või neid asendavad isikud.

Ettevõtte või asutuse juhataja ei tohi uue töölise töölevõtmise käskkirjale enne alla kirjutada, kui töölevõetav on sissejuhatavalt instrueeritud.

Sissejuhatava instruktaaži läbiviimine fikseeritakse kaardil, mis säilitatakse töölise isiklikus toimikus kaardrite osakonnas.

III. Instrueerimine töökohal (esialgne)

Uus tööline, kes on suunatud tööle tsehi, salka, brigaadi (traktori-, ehitus-, montasbrigaadi), lattu või

baasi, samuti töötaja, kes on viidud ühelt töölt teisele või tehnoloogilise protsessi muutumisel, peab läbi tegema instruktaaži töökohal.

Instrueerimine töökohal aitab töölistel omandada esialgseid praktilisi töövilumusi, kasvatada teadlikku suhtumist ohutus-, sanitaartechnika ning tuleohutuse reeglitesse ja instruksioonidesse.

Instrueerimise töökohal viivad läbi vahetult antud tööloõigu juhatajad (brigadirid, tsehhide juhatajad, mehhaanikud, meistrid, töökodade juhatajad, abiettevtõtete juhatajad, laojuhatajad).

Töökohal instrueerimise programmi hulka kuulub:

- tutvumine antud tööloõigu tehnoloogilise protsessi või organisatsioonilis-tehniliste eeskirjadega;

- töökoha õige organiseerimine ja korrashoid;

- töötaja hooldamisele kuuluvate masinate, seadmete ja tööriistade ehituse selgitamine. Näidata ohtlikud tsoonid ja vead, mis võivad tekkida töö ajal kasutatavate tööriistade, inventari ja seadmetega;

- tööks ettevalmistamine: tööpinkide, masinate, tööriistade, seadmete korrasoleku kontrollimine, individuaalkaitsevahendite ja spetsriietuse korrastamine;

- veoste, mineraalväetiste ja keemiliste taimekaitsevahendite transportimise, virnastamise, säilitamise ja väljaandmise eeskirjadega tutvumine;

- tööliste tutvustamine läbipääsu ja läbisõiduteedega, heli- ja valgussignaalidega, tuleohutuseeskirjadega;

- tööliste tutvustamine ohutute töömeetodite ja -võttega, antud tööliigi ohutustehnika instruksioonidega ja teiste ohutus- ja sanitaartechnika küsimustega vastavalt antud tööle;

- selgitada esmaabi andmise viise traumade ja mürgituste puhul.

Jaoskonna juhataja (tsehhii juhataja, meister, brigadir, laojuhataja, jt.), lõpetades instrueerimise töökohal ja olles veendunud, et tööline omandas ohutud töövõtted ja omab küllaldasi ohutustehnika alaseid teadmisi, vormistab talle loa iseseisvaks tööks.

Töökohal läbiviidud instruktaaži kohta tehakse vastav märge ohutustehnika žurnaali, milline on jaoskonna juhataja käes.

Nõrkade teadmiste korral suunatakse tööline töödejuhataja poolt määratud ajaks, kuid mitte kauemaks kui üheks nädalaks stažeerimisele. Stažeerimine viiakse läbi antud ettevõtte, organisatsiooni meistri või kogunud töölise juhtimisel.

Peale stažeerimist toimub töölise ohutustehnikaalaste teadmiste teistkordne kontrollimine.

IV. Pidev instrueerimine

Pidev instrueerimine seisneb selles, et eranditult kõik administratiiv-tehnilised töötajad teostavad kontrolli töö õige läbiviimise üle.

Kui ilmneb, et töötajad kasutavad ohtlikke töövõtteid või rikuvad ohutustehnika eeskirju, siis administratiiv-tehnilised töötajad, samuti meistrid, laojuhatajad, brigadirid, sõltumata sellest, kas töötaja allub nendele või mitte, on kohustatud nõudma töö viivitamatut katkestamist, selgitama töötajatele tagajärgi, mida võivad põhjustada ohutustehnika eeskirjade rikkumised, ja näitama ohutuid töövõtteid.

V. Perioodiline (või korduv) instrueerimine

Perioodilise instrueerimise viib läbi isik, kes vastutab kogu ettevõtte ohutustehnika eest (direktor, juhataja jae.) või tema juhendamisel ja kontrollimisel vahetult jaoskonna, tootmise, tsehhii juhatajad jt.

See instruktaaz sisaldab sissejuhatava instruktaazi üldküsimumsi ja töökoha esialgse instruktaazi küsimusi.

Tööline, kellega on juhtunud tööõnnetus, peab minema korduvale instrueerimisele enne, kui asub uuesti tööle peale tervenemist.

Kui ettevõttes või majandis toimus õnnetusjuhtum või avastati ohutustehnika eeskirjade korduvaid rikkumisi töötajate poolt, on administratsioon kohustatud läbi viima täiendava instrueerimise ohutustehnika alal, sõltumata sellest, millal toimus viimane instrueerimine.

Peale korduva instrueerimise läbiviimist on vaja veenduda tööliste tööalase ohutustehnika eeskirjade tundmises, oskuses kasutada ohutuid töömeetodeid ja individuaalkaitsevahendeid.

Korduva instrueerimise läbiviimise kohta tehakse märkus ohutustehnikaalase arvestuse žurnaali.

Kui tööline tunneb ebarahuldavalt ohutus- ja sanitaartehnika eeskirju, norme ja reegleid, on ta kohustatud kahe nädala jooksul uuesti läbi tegema täiendava instrueerimise ja teadmiste kontrolli.

Korduva instrueerimise läbiviimisest tuleb teatada töölistele vähemalt kaks nädalat ette; ettevalmistus korduvaks instrueerimiseks võib toimuda tööliste poolt iseseisvalt või õppegrupis, mida juhendab ohutustehnika insener või teine spetsialist.

Sõltumata instrueerimise läbiviimisest on ettevõtte juhatajad kohustatud 1 - 2 korda aastas oma äranägemise järgi organiseerima kõigi erialade tööliste, insener-tehniliste ja juhtivate töötajate ohutus- ja sanitaartehtniliste teadmiste väljaõpet eriprogrammide järgi koos teadmiste järgneva kontrolliga asutuses moodustatud spetsiaalse kvalifikatsioonikomisjoni poolt.

Töödejuhatajad on vastutavad instrueerimise mitteõigeaegse ja ebakvaliteetse läbiviimise, samuti tootmistöö ohutu läbiviimise üle administratiiv-tehnilise järelevalve mittetagamise eest vastavalt kehtivale seadusandlusele.

2. OHUTUSTEHNIKA ÜLDSESKIRJAD MAAPARANDUS- MASINATEL TÖÖTAMISEL

2. 1. Masinatel lubatakse töötada vähemalt 18.a. vanuseks saanud isikuid, kes on sooritanud spetsiaalse väljaõppe ja omavad vastavat kutsetunnistust ning on inst-rueritud ohutustehnika eeskirjadest.
2. 2. Iga masina juures peab olema tootja-tehase instrukt-sioon, milles on kirjeldatud selle ehitus ja ohutu teenindamise viisid töötamise ajal.
Enne tööle asumist peab masinist (juht) põhjali-kult tutvuma masina ehituse ja instruksiooniga.
2. 3. Ohutustehnika eeskirjade täitmise eest masina tööta-misel vastutab vahetuse masinist (juht), kelle töö-alaseid korraldusi ja juhiseid peavad täitma kõik mehhanismi teenindavad või selle tööga seotud isikud.
2. 4. Ebakaines olekus isikutel on masinatel töötamine kee-latud.
2. 5. Enne tööle asumist on masinist kohustatud kontrolli-ma:
 - a) tööde seisukorda;
 - b) mootori ja mehhanismi seisukorda;
 - c) tööorganite seisukorda;
 - d) esmaabi ja tuletõrjevahendite olemasolu ja kor-rasolekut;
 - e) tööriistade korrasolekut.
2. 6. Kõik hammas- ja kettülekanDED, võllide otsad ja muud pöörlevad ja väljaulatuvad detailid peavad olema kaetud korrasolevate kaitsete ja kapslitega.
2. 7. Igal masinal peab olema korras valgustus ja helisig-naal. Valgustuse puudumisel on töötamine pimedal ajal keelatud.
2. 8. Tuleohutuse tagamiseks peab igal masinal olema vaht- või süsihappekustuti, töötamisel turbarabades mootor

varustatud korras sädemetepüüdjaga ja masinal olema ämber 2 m pikkuse nõoriga vee võtmiseks kraavidest.

2. 9. Masinat teenindavad isikud peavad töötama hoolikalt korrastatud rõivastes, on keelatud töötada põlledel ja ripnevate otstega riietes; naistel peavad olema juuksed kaetud.
2. 10. On keelatud puhkamine (ka lühiajaline), eriti magamine põõsastes, kraavidel, süvendites jt. kohtades, kus töötavad maaparendusmasinad, samuti magamine seisvate masinate all.
2. 11. Äikese ajal on masinateel töötamine keelatud; tuleb seisatada mootor ja eemalduda vähemalt 100 m kaugusele.
2. 12. Öösel töötamisel peavad tööesi ja masina siseruum olema korralikult valgustatud. Valgustusvooluna on lubatud kasutada voolu pingega kuni 12 v.
2. 13. Masinate tankimisel kütte ja määrdeainetega pimedal ajal tuleb kasutada ohutut valgustust (mitte lahtist tuld).
2. 14. Lõhkamistöõde ajal tuleb masin viia lõhkamiskohast ohutule kaugusele.
2. 15. Mootori käivitamisel peavad masina juhtimishoovad olema neutraalasendis ja peasidur välja lülitatud. Enne peasiduri sisselülitamist tuleb kontrollida, et masina liikuvatel ja pöörlevatel katmata osadel poleks kõrvalisi esemeid ja et liikumistee oleks vaba. Masinist peab olema teadlik tööliste või teiste juuresolevate isikute asukohast tööplatsil ja on kohustatud andma hoiatussignaali (helisignaali). Enne mehhanismide sisselülitamist peab mootor töötama tühi käigul 2-3 minutit. Sel ajal ilmnunud häired tuleb kohe kõrvaldada.
2. 16. Mootori käivitamisel vändaga ei või käega vända üm-

vormi põrand ja trepid peavad olema puhtad õlist ja porist.

4. 2. Ekskavaatori tööeelst peavad võimaluse piires olema kõrvaldatud kõik kaevamist ja masina edasiliikumist takistavad esemed, liikumistee peab olema tasane ja võimaldama hea ülevaate tööest.
4. 3. Ekskavaator peab olema tööasendis horisontaalselt, lubatud pikikalle masina telje suunas ei tohi ületada 5° .
4. 4. Ekskavaator peab olema pidurdatud kaevamise ja töövaheaegade ajal iseenesest liikuma hakkamise vältimiseks. Masina pidurdamiseks on keelatud ekskavaatori roomikute või tugirullikute alla asetada laudu, planke, kive jms.
4. 5. Väikese kandvusega pinnastel tuleb töötada alusmatidel.
4. 6. Väljakaevatud pinnas tuleb asetada süvendi kaldast vähemalt 1,5 m kaugusele.
4. 7. Ekskavaatori kabiini ja tööee poolse roomiku ning tööee (süvendi, kraavi) perve vaheline kaugus ekskavaatori mistahes asendi puhul ei tohi olla alla 1 m.
4. 8. On keelatud kopaga tõsta või ümber paigutada mitte-gabariitseid kive, pakke, laudu, talasid jne. Alusmatide tõstmiseks peab kasutama spetsiaalset tõstekonksu.
4. 9. Ekskavaatori tööee kõrgus ega sügavus ei tohi ületada suurimat kaevekõrgust või -sügavust masina antud seisupinna suhtes.
4. 10. On keelatud i n i m e s t e tõstmine kopaga.
4. 11. On keelatud reguleerida, määrada, remontida mehhanisme väljalülitamata peasiduri ja ülestõstetud kopakorral.

4. 12. Noole tõstevintsi võib reguleerida pärast noole alalaskmist ja asetamist tugelele või maapinnale. Pöördplatvormi ja käiguosa pidurite reguleerimiseks tuleb masin paigaldada horisontaalsele pinnale ning pöördplatvorm ja roomikud täiendavalt kinnitada ja pidurdada. Peasidurit võib reguleerida vaid seisva mootori korral.
4. 13. Töötamisel pöörd- ja otsekopaga on keelatud masina pöördplatvormi pööramine ja edasiliikumine.
4. 14. Viibimine töötava mootoriga ekskavaatori all on keelatud.
4. 15. Ülestõstetud kopa puhul on keelatud muuta noole tõstenurka.
4. 16. Ekskavaatori ümbermineku või noole murdumise vältimiseks on keelatud raskusi kõrvalt konksuga tirida. Raskusi võib tõsta ainult vertikaalsuunas.
4. 17. Ülestõstetud ja täidetud kopa puhul tuleb pöördplatvormi pidurdada sujuvalt.
4. 18. Ekskavaatori ülekoormamine selliselt, et töö käigus tõusevad roomikute tagumised otsad või üks roomikutest, on keelatud. Draglaini või pöördkopaga varustatud ekskavaatoriga on keelatud täidetud koppa süvendist vertikaalselt välja tõmmata.
4. 19. Ekskavaatori kopaga on lubatud juurida kraavitrassilt üksikuid kuni 20 cm läbimõelduga puid. Seda tuleb teha ettevaatlikult, masinat koormamata. Enne juurimise algust tuleb töölisi hoistada helisignaaliga.
4. 20. Pinnase kobestamisel kiiluga tuleb ekskavaatori kaabiini esiklaas katta metallvõrguga ja töölisel peavad kobestamise kohast eemalduma vähemalt 30 m kaugusele.

4. 21. Vähemalt kord nädalas tuleb kontrollida kõik ekskavaatori ketid, trosse aga kontrollida iga päev. Juhul kui trossis leitakse mingis 1 m pikkuses lõigus 10 % või rohkem katkenud traate, tuleb tross asendada tervega.

Trosside jätkamine sõlmede, klambritega või muul viisil on keelatud. Selleks võib kasutada ainult koussi.

On keelatud trosside vahetamine ajal, kui kopp asub tööee serval.

4. 22. Ekskavaatori töötamise ajal on keelatud aidata kätega vintsi trumlile valesti keerduvat trossi.

4. 23. Ekskavaatori töö vaheaegadeks ja töö lõpetamisel tuleb ekskavaator viia kaevatud kraavi äärest vähemalt 2 m kaugusele. Kopp tuleb eemaldada tööest ja asetada maapinnale. Juhul on enne seda keelatud masinast lahkuda.

4. 24. Puhastada võib ainult maapinnale asetatud koppa.

4. 25. Ekskavaatori liikumisel peab nool olema asetatud piki ekskavaatori telge ja kopp tõmmatud ekskavaatoripoolsesse asendisse 0,5 - 1 m kõrgusele maapinnast. Laskestel ja tõusudel peab nool olema pööratud tõusupoolsele küljele.

4. 26. Roomikute pööramine tõusudel, samuti tööliste viibimine ekskavaatori taga märke sõitmisel on kategooriliselt keelatud.

4. 27. Töötamisel ekskavaatoritega libedatel märgadel alusmattidel, samuti talvel libedatel teedel liikumisel tuleb roomikukilpidele kinnitada krihvid ja ratasekskavaatoritel teed üle puistata liiva või kruusaga.

4. 28. Ekskavaatori sissevajumisel tuleb noole pööramisel nool muuta masina raskuskeskuse asendit ja säilitada horisontaalasend.

Koheselt tuleb rakendada abinõusid masina väljatõmbamiseks. Kergematel juhtudel võib kasutada masina enda vintside veojõudu, asetades samaaegselt roomikute alla erisurve vähendamiseks kohapeal saadaolevaid materjale (puid, palke, laudu jne.). Vajaduse korral kasutada teiste masinate jõudu.

5. OHUTUSTEHNIKA ERITINGIMUSED TRAKORITÖÖDEL

5. 1. Traktori viibimine ekskavaatori töötsoonis ei ole lubatud. Traktorist võib tööd alustada alles pärast seda, kui ekskavaatori nool on pööratud vastassuunas ja lastud maapinnale.
5. 2. On keelatud töötava mootoriga traktorit jätta ilma valveta, suunata tööorganite trosse, seista tööorganitel või nende raamil.
5. 3. Tööorganite remontimiseks ja reguleerimiseks tuleb mootor seisma jätta ja tööorgan lasta maapinnale. Tööorgani (buldooseri jt.) alumise poole järelevaatuseks tuleb lasta see kindlale alusele.
5. 4. Tööe kalle traktoritel igasuguste tööorganite töötamisel ei tohi ületada tõusul 25° ja langusel 30° . Sõidutee kalle laadimispunkrite juurde ei tohi ületada 6° .
5. 5. Pikematel ülesõitudel tuleb tööorganid kinnitada transpordivahendis traktori raami külge.
5. 6. Üle kinniajamata drenaažikaevikute võib traktoritega sõita ainult ristisuunas.
5. 7. Hüdrauliliste tööorganitega traktoritel on keelatud töötada:

a) mittekorras või reguleerimata kaitseklapiga.

Kaitseklappi võib reguleerida ainult manomeetri järgi;

b) mittekorras või halvasti ühendatud voolikutega.

5. 8. Mehaaniliselt juhitavate tööorganitega traktoritel on keelatud töötada:
- a) mittekorras vintsitrumli, siduri või piduriga;
 - b) vintsitrumli kaitsekatteta;
 - c) kui trossi meetrilisel lõigul on 10% või enam kiudu katkenud.
5. 9. Haakimisel lähenetakse haakeinventarile kõige aeglasemal käigul. Haakimine peab toimuma sujuvalt, ilma tõugeteta.
5. 10. Radiaatori kaane avamisel ülekuumenenud traktorimootori jahutussüsteemi vee valamiseks on keelatud korki kallutada enda poole. Kork tuleb avada kinnastatud käega, asudes ise radiaatori tuulepoolisel küljel, et tuul ei puhuks näkku kuumu auru ja veepritsmeid.
5. 11. Kändude koristamisel või juurimisel trossiga peab traktori kabiini tagumine aken olema kaetud kaitsevõrguga.
5. 12. Kasutatav tross peab olema varustatud haakeseadme ja konksudega. Trossil ei tohi olla sõlmi.
5. 13. Traktori liikumise ajal ei tohi minna üle trossi ega viibida tõmmatava või veetava eseme ja traktori vahel mitte lähemal trossist kui 20 m kaugusel.
5. 14. Abitöölised, kes haagivad trossi, peavad olema kinnastes.
5. 15. Iseliikuvate ja külgehaagitavate skreeperite liikumisel peavad need asuma vähemalt 2 m kaugusel nõlvaku servast. Skreeperi tühjakslaadimisel ei tohi see liikuda tagurpidi nõlvakust alla.
5. 16. Traktoriga veetavate ratasskreeperite kasutamisel peab sissesõidu kalle tööesse olema koormaga liikumisel mitte üle 15° , tühjalt liikudes aga mitte üle 25° .
5. 17. Töölistel on keelatud viibida skreeperi kopas.

5. 18. Kahe skreeperi üheaegne töötamine on lubatud vaid järgmistest vahekaugustest kinni pidades:
- a) järjestikku liikudes vähemalt 20 m;
 - b) kõrvuti töötades vähemalt 8 - 10 m.
5. 19. Greideri liikumise ajal on kategooriliselt keelatud:
- a) eemaldada puujuuri ja kive noa ja hõlma alt;
 - b) minna üle pukseerimistrossi või -keti;
 - c) istuda greideri telgedel või rasmil.
5. 20. Greideri pööramine tööee otstes ja järskudel käänakutel peab toimuma esimesel käigul.
5. 21. Teisaldades greideriga värskelt puistatud vajumata pinnast, tuleb puiste kõrguse korral üle 1,5 m eriliselt ette vaadata nõlvade läheduses.
- Kaugus greideri rattast nõlvani ei tohi olla väiksem kui 1 m.

6. MEHANISEERITUD LAADIMISTÖÖD

Uldeeskirjad

6. 1. Peale- ja mahalaadimistööd peavad reeglina toimuma mehaniseeritult kraanade, ekskavaatorite, autolaadijate jt. masinate ning mehhanismide abil, tööde väikese mahu korral aga väikemehhaniseerimise vahenditega (plekid, talid jt.).
6. 2. Laadimistöõde mehaniseerimine on kohustuslik üle 60 kg raskuste esemete ümberpaigutamisel ja laadimisel, samuti raskuste tõstmisel üle 3 m kõrgusele.
6. 3. Laadimisplatsid peavad olema planeeritud, nende kallak ei tohi olla üle 5°. Korrastamata platsidel töötamine on keelatud.
- Talvel tuleb laadimisplatse regulaarselt puhastada lumest ja jääst, samuti puistata neile liiva, tuhka või räbu.

6. 4. Tolmsete materjalide (tsement, põlevkivituhk jt.) peale- ja mahalaadimistööd peavad reeglina olema mehhaniseeritud ega tohi toimuda, kui nende materjalide temperatuur on üle 40°C. Töölised peavad tolmete materjalide laadimistöödel kasutama eririietust, respiraatoreid ja kaitseprille.
6. 5. Rõhu all olevate gaasiballoonide, klaastaras materjalide jm. ümberpaigutamisel peavad olema tarvitusele võetud abinõud tõugete ja löökide vältimiseks. Nende transportimiseks kasutatakse spetsiaalseid konteinereid, kanderaame või karusid. Balloonide kandmine õlal või kätel on keelatud.
- Balloonid ja reduktorid peavad olema kaitstud õliga kokkupuutumise eest, ventiilid tuleb sulgeda kaitseklappidega. Hapnikuballoonid on keelatud vedada ja kanda koos rasvade ja õlidega, samuti koos kergesti süttivate ja põlevvedelikega.
6. 6. Tõste-transportitöödele (kraanade ja tõstemehhanismide juhtimine, samuti raskuse kinnitamine konksule) lubatakse isikuid, kes on saanud tehnilise erialase väljaõppe, keda on instrueeritud ohutustehnikast ning kes on vastava programmi kohaselt sooritanud eksamid spetsiaalse kvalifikatsioonikomisjoni ees.
6. 7. Peale- ja mahalaadimistöödel tuleb rangelt täita ohutustehnika eeskirju. Raskete ja suurte esemete laadimistööd peavad toimuma selleks määratud administratiiv-tehnilise töötaja juhtimisel, kes on kohustatud jälgima, et kasutatakse ohutuid tööviise.
6. 8. Laadimis- ja transportimasinad peavad olema tehniliselt korras ja varustatud korras helisignaalidega, piduritega jm.

Ekskavaatoriga laadimistööd karjäärides

6. 9. Töölised, kes asuvad tööle mäetööstuslikku ettevõt-

tesse (kruusakarjääridesse jm., sealhulgas ka hooajatööle), peavad läbi tegema eelneva 3-päevase ohutus-tehnilise väljaõppe (töölised, kes on varem töötanud mäetööstuses, ja töölised, kes viiakse üle tööle teisel erialal, peavad läbi tegema 2-päevase väljaõppe) ja sooritama kinnitatud programmi järgi eksamid komisjoni ees, mille esimeheks on ettevõtte peainsener või tema asetäitja. Isikuid, kes eelnevat väljaõpet ei ole läbi teinud, ei tohi tööle lubada.

Ühekopaliste ekskavaatoritega laadimistöde tegemisel tuleb täita käesolevas kogumikus toodud ühekopaliste ekskavaatoritega töötamisel ohustustehnika eeskirju.

6. 10. Pinnase kaevandamine karjäärides toimub astmete viisi. Astme kõrgus ei tohi ületada:

a) Otsekopalise ekskavaatori kasutamisel - selle maksimaalset kaevekõrgust; tihedates pinnastes võib lubada astme kõrguse suurendamist kuni 1,5 korda (kooskõlastades tingimata Mäetehnilise Inspektsiooniga). Kõvade kivimite puhul, kui neid kobestatakse lõhkamisega, võib astme kõrgus ulatuda kuni 20 m.

Rahne sisaldavates pinnastes ei tohi astme kõrgus olla suurem ekskavaatori maksimaalsest kaevekõrgusest, et vältida rahnude varisemist.

b) Pöörd-, haardkopalise (greifer-) ja draglainekskavaatori kasutamisel - nende suurimat kaevesügavust.

6. 11. Masinate, seadmete ja teenindava personali paigutamine pinnase loomuliku varisemise prisma piirides asuvatele astmetele pole lubatud.

6. 12. Otsekopalise ekskavaatoriga töötamisel tuleb pinnase ja astme nõlva pealiskihist koristada suuremad kivid ja teised esemed, mis võivad kaevamise käigus kukkudes või veeredes põhjustada õnnetusjuhtumeid.

6. 13. Astme nõlva kallak ei tohi olla suurem antud pinnase loomuliku varisemise nurgast. Kui otsekopalise ekskavaatoriga kaevamisel pinnas ei varise loomuliku varisemise nurga all ja kui tekivad nn. sirmid ja rippuvad maalahmakad, mis võivad hiljem alla varisedes matta enda alla ekskavaatori ja masinat teenindavad isikud, tuleb varisemine tekitada kunstlikult, kasutades selleks pikavarrelisi labidaid. Varisemisnõlvakut tuleb viimistleda ülalt alla, seistes ise astme kaldal. On keelatud labidaga uuristada pinnast, seistes pinnase libisemise suunas.

Töö lõpetamisel on keelatud jätta astme ülaossa rippuvaid maalahmakaid.

6. 14. Kaevamise ajal peab ekskavaator asuma planeeritud pinnal horisontaalasendis. Ekskavaatori väljaviimiseks tööest varisemisohu korral peab alati olema vaba läbikäik.

6. 15. Ekskavaatorijuht on kohustatud pidevalt jälgima astme nõlva seisukorda, eriti kevadel lumesulamise ajal ja suvel pärast vihmaadusid, kui esineb suurem pinnase libisemise ja varisemise oht.

6. 16. Kui ekskavaator ei tööta, peab ta olema tööest välja viidud ohutusse kohta, kopp peab olema asetatud maapinnale ja kabiin lukustatud.

6. 17. Ekskavaatori kabiin ja tööepoolse rooiku ning astme serva või aluse vaheline kaugus ei tohi ekskavaatori mistahes asendi puhul olla alla 1 m.

6. 18. Pinnase laadimise ajal ekskavaatoriga on keelatud viibida ekskavaatori tööraadiuse pluss 5 m piirkonnas ja ekskavaatori ning transpordivahendi vahel.

6. 19. Autode laadimisel ekskavaatoriga tuleb täita järgmisi nõudeid:

a) enne laadimist kontrollida veoautode kõikide lüüride kinnitusi;

- b) laadimist ootav auto peab asuma väljaspool ekskavaatori kopa tegevusraadiust ja sõitma laadimiskohale pärast ekskavaatorijuhi lubavat signaali;
 - c) laadimisel olev auto tuleb pidurdada;
 - d) autode juhikabiinide kaitsekilpide puudumisel peab autojuht laadimise ajaks kabiinist väljuma;
 - e) laadimine transpordivahendile peab toimuma ainult küljelt või tagant, ekskavaatori kopa viimine üle auto kabiini on keelatud;
 - f) ekskavaatorijuht peab jälgima, et suuremad kivid oleksid korralikult kopas, mitte kopa servadel. Laadimisel tuleb ekskavaatori kopp pinnase kukkumiskõrguse vähendamiseks lasta võimalikult madalale veokasti kohale, et vältida auto kahjustamist ja liigse tolmu tekkimist;
 - g) laadimisel tuleb koorem jaotada ühtlaselt; veokasti puistamise teel võib laadida kuni kasti äärteni, vajaduse korral tuleb autokasti külgi kõrge-
maks teha, koorma kaal ei tohi ületada kehtestatud normi;
 - h) laaditud auto võib alustada liikumist laadimiskohast ainult pärast ekskavaatorijuhi lubavat signaali; isekallutaja liikumine on lubatud ainult allalastud veokastiga.
6. 20. Autoga tagurpidi liikumisel peab inimestele pealesõidu vältimiseks olema ettevaatlik ja jälgima hoolikalt, et liikumistee oleks vaba, kasutades võimaluse korral selleks teise isiku abi. Enne veokasti kallutamist tuleb veenduda, et laadimisplats oleks vaba.
6. 21. Mittekallutatava veokastiga autode luukide lahtivõtmine või kinnipanemine peab toimuma kahe luukide otstes seisva tööliste poolt üheaegselt.
6. 22. Platsid, kus toimub pinnase laadimine autodele lii-

kumatutest punkritest, peavad olema varustatud suunanäitajatega ja piirjoontega autode paigutamiseks, mis kindlustavad auto veokasti keskkoha paiknemise väljalaskeava keskkoha.

6. 23. Isekallutajate tühjendamisel puistangutel, estakaadidel, samuti süvendite täitmisel, tuleb auto paigutada mitte lähemale kui 1 m kallaku servast või estakaadi tipust, kuhu tuleb asetada kaitsepruss.

Rippuvate äärtega süvendite juurde on autodega sõitmine keelatud.

6. 24. Isekallutajate ülestõstetud kastide puhastamisel tuleb kasutada roope või pikendatud varrega labidaid. Töölised, kes puhastavad isekallutajate kaste, peavad asuma maapinnal. Löögid vastu kasti põhja pole lubatud.

6. 25. Tolmustel töödel peavad töölised kandma kaitseprille.

Ekskavaatoritega laadimistööd turbarabades

6. 26. Laadimistöodel turbarabades võivad töötada töölised, traktoristid, ekskavaatori- ja autojuhid, keda on instrueeritud tööde eritingimustest turbatootmisel.

6. 27. Turba laadimis- ja väljaveotöödel kasutatavate masinate (traktorid, ekskavaatorid, autod) mootorite kollektorid ja väljalasketorud, samuti nende ümbrused peab hoidma tolmust ja õlist puhtad, vastasel korral on nende masinatega turbarabades töötamine keelatud.

Masinatele võib kasutada ainult terve isolatsiooniga süütejuhtmeid ja hästi väljareguleeritud kütte- ja süütesüsteemi. Töötada võib ainult korras sädemetepüüdjaga varustatud masinatega.

6. 28. Igal traktoril, ekskavaatoril ja autol peab olema vahtkustuti ja 2 m pikkuse nõoriga varustatud ämber.

6. 29. Suitsetamine on lubatud ainult selleks määratud ja

vastava sildiga "Suitsetamise koht" tähistatud kohtades. Mujal on turbarabas suitsetamine keelatud.

6. 30. Traktoristidele, ekskavaatorijuhtidele ja teistele töölistele peab olema välja antud prillid silmade kaitseks tolmu vastu, neid tuleb kasutada tuulise ilmaga töötamisel.

6. 31. Freesturba laadimistööd tuleb katkestada, kui tuule kiirus on üle 6 palli.

6. 32. Freesturba veoks kasutatavate autode veokastid peavad olema varustatud tihedate kõrgendusluukidega turba mahavarisemise vältimiseks.

6. 33. Turba laadimisel ekskavaatoritega tuleb juhinduda ühekopaliste ekskavaatoritega töötamise ohutustehnika eeskirjadest (vt. peatükk 4).

6. 34. Ekskavaatori kabiini ja auna vaheline kaugus peab olema vähemalt 1 m.

6. 35. Ekskavaatoriga laadimisel tuleb auna varisemise vältimiseks hoida laadimise esi vajaliku kaldega (töö ee kaldenurk ei tohi olla suurem kui 45°).

6. 36. Laadimis- ja transpordimasinad peavad asetsema kraavi kallastest vähemalt 1 m kaugusel.

6. 37. Auna alusel peab ekskavaatoriga töötama ettevaatlikult, et vältida masina sissevajumist.

6. 38. Ekskavaatoriga laadimise ajal on keelatud tööliste viibimine ekskavaatori tööraadiuse piirkonnas ja ekskavaatori ning transpordivahendi vahel.

6. 39. Freesturba laadimisel autole tuleb täita käesolevate eeskirjade punktides 6-19 ... 6-21 esitatud ohutustehnika nõudeid.

Laadimisel tuleb ekskavaatori kopp lasta võimalikult madalale auto veokasti kohale, et vähendada tolmu tekkimist turba puistamisel.

6. 40. Turba vedamisel järelvankritega või veoplaadiga

peab olema ettevaatlik laadijate suhtes ja ei tohi neil lubada sõita tühjas veokastis ja tühjal plaadil ega ka koormal.

6. 41. Haakeseadmetega ei tohi paigalt liikuda enne, kui laadijad on eemaldunud ohutusse kaugusse. Enne liikumise alustamist tuleb anda signaali.
6. 42. Kõik haakeseadmed tuleb traktoritega ühendada järgalt.
6. 43. Keelatud on sõita masinatega üle kraavi lagunenud sildade kaudu.

Muud mehaniseeritud laadimistööd

6. 44. Tehnilise inspeksiooni järelevaatuse alla kuuluvad kõik mehaanilise ajamiga kraanad ja tõstemehhanismid, sõltumata nende kandejõust. Enne kraanade või tõstemehhanismide järelevaatust peavad nad olema registreeritud kohalikus tehnilises inspeksioonis.

Kraanad, tõstukid ja kõik koormate tõstmise vahendid tuleb enne ekspluatatsiooni andmist tingimata üle vaadata, kontrollida ja katsetada tehnilise personali poolt, mille kohta koostatakse akt vastavalt Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Inspeksiooni eeskirjadele.

Tõsteseadmeid, mis saavad ehitusplatsile kokkumonteeritult, sealhulgas telferid, talid, vintsid jm., tuleb katsetada ekspluatatsiooni võtmisel ja peale remonti ja hiljem töö käigus perioodiliselt iga 12 kuu möödumisel.

Kõigi ülejäänud käsiajamiga tõstemehhanismide tehnilist järelevaatust ja samuti ka trosside ja kettide proovimist pärast nende vahetamist kraanadel ja tõstemehhanismidel teostab kohapeal moodustatud tehniline komisjon. Proovimise tule-

mused tuleb märkida spetsiaalsesse žurnaali, mis peab olema sisse seatud iga tõstemehhanismi kohta. Žurnaali kantakse kõikide ülevaastuste ja katsetamiste andmed, samuti märkused kõikide rikete kohta, mis on avastatud valvekorra üleandmisel, samuti rikete kõrvaldamiseks ettenähtud abinõud.

6. 45. Tõste-transporditöödele (iga liiki kraanade ja tõstemehhanismide juhtimine, samuti raskuse kinditamine konksule) lubatakse isikuid, kes on saanud tehnilise erialase väljaõppe, keda on instrueritud ohutustehnikast ja kes on vastava programmi kohaselt sooritanud eksamid spetsiaalse kvalifikatsioonikomisjoni ees.

Käskraanadele ja tõstemehhanismidele lubatakse isikuid tööle samuti alles pärast nende teadmiste ja praktiliste oskuste kontrollimist kraanade ja tõstemehhanismide järelevalve eest vastutava töötaja poolt.

6. 46. Tõste-transporditöödele lubatud isikud peavad hästi tundma tõste-transpordiseadmete kõigi mehhanismide ja osade ehitust, töötamis põhimõtteid ja reguleerimist.
6. 47. Enne töö algust tuleb kontrollida mehhanismide, tööriistade ja vahendite komplekti, kaitsevahendite ja kaitseadmete olemasolu ning korrasolekut.
6. 48. Tööriistel ei tohi olla rippuvaid ega lehvivaid otsi. Käised peavad olema randmetel tihedalt kokku tõmmatud. Juukseid tuleb varjata mütsi või peärätiga.
6. 49. Tuleb jälgida, et rippuva või teisaldatava raskuse all ei oleks inimesi.
6. 50. Tõstemasinatega töötamisel pingestatud elektriliinide läheduses tuleb täita käesolevate eeskirjade punktis 2-25 esitatud nõudeid.

6. 51. Tõstemehhanismi abil tõstetava koorma piirraskus ei tohi ületada tõstemehhanismi maksimaalset (passi järgi) tõstevõimet antud nooleulatuse korral.
6. 52. Igale tõstukile (kraanale) tuleb märkida tema piirkoormus ja üles seada sildid, mis keelavad inimeste tõstmise tõstukiga või kraanaga, koorma all seismise ja tõstmise ajal ohtlikus tsoonis viibimise.
6. 53. Tõstekraanasid ja tõstukeid on keelatud kasutada inimeste tõstmiseks.
6. 54. Kraanade tõstekonksud peavad olema varustatud kaitseeseadistega (lukud, klambrid jms.).
6. 55. Teadmata kaaluga detailide tõstmine on keelatud.
6. 56. Enne tõsteseadme käivitamist tuleb veenduda kõigi mehhanismide korrapärases töös. Selleks sooritada mõned konksu prooviliikumised ilma raskuseta.
6. 57. Pidevalt tuleb kontrollida kaitseesadmete (pidurid, ohutud käepidemed, põrkseadised), samuti lõpp-piirrajate, mis väldivad haaramisseadiste, konksude ja kettide liikumist üle lubatud piirasendite nii vertikaal- kui ka horisontaalsuunas, korrasolekut ja töökindlust.
6. 58. Piirkoormusele lähedase kaaluga detaile tuleb tõsta kahe võttega. Algul tõstetakse detail 20-30 cm kõrgusele ja kontrollitakse koorma rippuvuse kindlust ja kraana püsivust, alles seejärel tõstetakse koorem vajalikule kõrgusele.
6. 59. Koorma horisontaalsel ümberpaigutamisel tõstetakse see vähemalt 0,5 m võrra kõrgemale teel olevaist takistustest.
6. 60. Tõstukijuht peab andma signaali:
 - a) raskuse allalaskmisel;
 - b) ülestõstetud raskusega tõsteseadme lähenemisel inimesele;

- c) raskuse liikumisel väikesel kõrgusel;
- d) peatumisel;
- e) raskuse lähenemisel paigaldamiskohale.

6. 61. Raskuste tõstmisel ja ümberpaigutamisel tuleb juhinduda järgmistest nõudeist:

- a) tõstemehhanismi konks viia täpselt tõstetava raskuse kohale;
- b) keelatud on tõsta raskust, mille kaal on suurem tõsteseadme piirtõstejõust;
- c) piduri korrasoleku kontrollimiseks tõsta raskus algul kuni 0,5 m kõrgusele ning lasta siis uuesti alla, kuid mitte päris maha;
- d) mitte lohistada raskusi tõstemehhanismi konksuga mööda maad, kui trossid on kaldu;
- e) tuleb jälgida, et konksu allalaskmisel jääks trumlile vähemalt poolteist keerdu trossi;
- f) töö lõpetamisel või ajutisel katkestamisel mitte jätta raskusi rippuma;
- g) töö lõpetamisel tuleb raskus alla lasta, konksust vabastada ja konks tõsta ülemisse asendisse.

6. 62. Tõsteseadme kõiki mehhanisme tuleb käivitada ja pidurdada sujuvalt.

6. 63. Tõsteseadeldiste trosse tuleb kontrollida iga päev. Juhul kui trossi ülevaatusel avastatakse selle 1 m pikkuses lõigus 10% (või rohkem) katkenud traate, tuleb selline tross asendada uuega. Trosside jätkamine sõlmedega, klambritega ja igasugusel muul viisil on keelatud.

6. 64. Tõsteseadme töötamise ajal on keelatud selle mehhanisme remontida, puhastada ja määrada.

6. 65. Keelatud on tõsta maa külge külmunud või maasse kaevatud raskusi.
6. 66. Raskuse tõstmisel on keelatud seda kõigutada.
6. 67. Vastuvõtuplatsi kohale tõstetud koormaplatvormi on keelatud käsitsi, ilma spetsiaalseadiseta paigale tõmmata.
6. 68. Kasutada võib ainult korras riputusvahendeid (troppe ja haarajaid). Vigastatud või kulunud, samuti tempelita jms. riputusvahendite kasutamine on keelatud. Raskuste konksule kinnitamiseks kasutatavad riputusvahendid (tropid, traavers, konks) peavad vastama tõstetava raskuse kaalule.
6. 69. Troppimisel tuleb tõstetava raskuse teravatele servadele asetada puitu jm. materjali, et hoida troppi järskudest painutustest ja läbihõõrdumistest.
6. 70. Koormus tuleb jagada riputusvahendile ühtlaselt. Tropi vabad otsad tuleb tõstmise ajaks kinnitada konksu külge.
6. 71. Keelatud on hoida käega või tangidega mahalibisevaid kette või troppe raskuse tõstmisel. Sel juhul tuleb raskus viivitamatult alla lasta ja tropp korrastada.
6. 72. Töölisel on keelatud raskust tasakaalus hoida või selle ripuvaid osi toetada.
6. 73. Raskuse ümberpaigutamisel horisontaalsuunas peab tööline sellele järgnema nii, et ta kogu aeg näeks tõstetavat raskust ning teed, mida mööda see liigub.
6. 74. Trosse, kette ja muid riputusvahendeid võib konksu otsast maha võtta ja raskusest eemaldada alles siis, kui raskus on alla lastud ning kindlalt transpordivahendile (maapinnale) asetatud.
6. 75. Laaditavad raskused tuleb transpordivahendile asetada ühtlaselt, ilma ühtki külge rohkem koormamata.

Maha laadida tuleb samuti kogu platvormi pinnalt ühtlaselt.

6. 76. Väikeste tükkmaterjalide (tellised jt.), samuti puistematerjalide tõstmiseks tuleb reeglina kasutada spetsiaalset taarat (konteiner jt.). Nende koormate tõstmine lahtiste platvormidega on lubatud tingimusel, et platvorm varustatakse külgedega, mille kõrgus ületab vähemalt 100 mm võrra paigaldatud koorma kõrguse. Tõstetud koorma vastuvõtmine tõsteplatvormil kätega tirimise teel, ilma spetsiaalse abinõuta, on keelatud.
6. 77. Auto laadimise ajal kraanadega ja teiste tõstemehanismidega on autojuhil keelatud viibida kabiinis.
6. 78. Kui autokraana töötab väljalükataval tugeudel, peavad nende alla olema pandud tugevad ja püsivad aluspakud, et oleks välditud kraana libisemise võimalus.
6. 79. Autokraana nooleulatuse muutmine rippuva koormaga on lubatud ainult kraana tõstevõime piires antud nooleulatuse puhul.
6. 80. Kraana nooleulatuse muutmise tsoonis viibimine on keelatud.
6. 81. Kraana töötamise ajal on kõrvalistel isikutel krasnal viibimine keelatud.
6. 82. Palkide, torude ja muude ümarmaterjalide peale- ja mahalaadimisel tuleb tarvitusele võtta abinõud nende virnadest või transpordivahenditelt mahaveeremise vältimiseks. Kohad, kus neid töid tehakse, peavad olema ümbritsetud piirdega või valvatavad, et sinna ei pääseks kõrvalisi isikuid.
6. 83. Peale- ja mahalaadimiskohad peavad olema pimedal ajal korralikult valgustatud.
6. 84. Tükkveosed, mis ulatuvad kõrgele üle veokasti luukide

servade, tuleb siduda tugeva ja korraliku taakliga (kõied, nõõrid). Koormate sidumine trosside ja traatidega on keelatud.

6. 85. Väikeste tükk- ja puistematerjalide laadimisel võib nendega transpordivahendi veokasti täita kuni kasti ülemise ääreni. Lenduvad ja tolmuavad materjalid tuleb kinni katta presendiga või muu kattega.
6. 86. Konteinerid ja muud esemed tuleb transpordivahendile kinnitada nii, et oleks välditud nende liikuma hakkamine transpordi ajal.
6. 87. Autotsisternide tühjendamisel või täitmisel vedelikutusega peavad autotsisternid olema maandatud.
6. 88. Autotsisternidel ja isekallutajatel on koorma saatjal lubatud kaasa sõita ainult juhikabiinis. On keelatud inimeste viibimine autode veokastis, mis veavad vedelikutust vaatices.
6. 89. On keelatud kasutada talisid, millel ei ole isepidurdavat seadist ja mis ei hoiu raskust automaatselt vajalikus kõrguses.

Käsitsi-laadimistööd

6. 90. Käsitsi raskuste kandmisel tuleb täita järgmisi nõudeid:
 - a) peale- ja mahalaadimistöödele lubatakse vähemalt 18 a. vanuseid ja spetsiaalse väljaõppe saanud töölisi;
 - b) peale- ja mahalaadimistöid üle 50 kg kaaluga raskuste puhul, samuti raskuste tõstmist üle 3 m kõrgusele tuleb teostada ainult mehaneeritult.
6. 91. Käsitsi peale- ja mahalaadimistöodel ei tohi laaditava eseme raskus ületada mehe kohta 50 kg ja naise kohta 20 kg.

6. 92. Alaealistel on lubatud raskusi kanda, kui see on seotud nende eriala põhitööga ja ei nõua üle ühe kolmandiku tööajast.

Raskuste kandmise piirnormiks on:

- a) 16-18 a. vanustele naissoost alaealistele - 10 kg;
- b) 16-18 a. vanustele meessoost alaealistele - 16 kg;
- c) üle 18 a. vanustele naistele - 20 kg.

6. 93. Raskuste kandmisel kahekesi peavad töölised asuma teineteisest vähemalt 2 m kaugusel.

6. 94. Laadijatel on keelatud istuda auto liikumise ajal veokasti luukide servadel, kaasa sõita astmelaudadel ja kabiini katusel, samuti peale ja maha minna sõidu ajal.

7. OHUTUSTEHNIKA ÜLDESKIRJAD KÄSITSI-MULLATÖÖDEL

7. 1. On keelatud töötada mittekorrasolevate tööriistadega (labidad, kirkad, kangid, haamid jne.). Tööriistad peavad olema korralikult teritatud ja varustatud tugevate, mugavate, hästi kinnitatud käepidemete ja vartega. Metallosadel ei tohi olla pragusid. Märjaks saanud tööriista vars tuleb kuivatada, et vältida libisemist.

7. 2. Töötamine vees või märjal pinnasel on lubatud ainult veekindlates jalanõudes.

7. 3. Töölistel on lubatud töötada vertikaalsete toestamata seinetega süvendites ja kaevikutes, kui need on kaevatud rikkumata struktuuriga pinnases, neis puudub põhjavesi ja nende sügavus ei ületa:

- a) liivastes ja kruusastes pinnastes 1,0 m;
- b) saviliivastes pinnastes 1,25 m;
- c) liivsavistes ja savistes pinnastes 1,5 m;
- d) eriti tihedates pinnastes (mille tihedust kaevan-

damisel iseloomustab kobestamise vajadus) 2,0 m.

Kui tingimused erinevad eespool toodust, tuleb tööliste ohutuse tagamiseks kaevata süvendid ja kaevikud kallaknõlvadega või nõlvad toestada. Drenaaži ehitamine mitmekopaliste ekskavaatoritega on sel juhul lubatud kasti (gondli) kasutamisega.

7. 4. Lubatud suurimate süvendite nõlvade kaldenurgad, mille puhul on lubatud toestamata nõlvadega kaevikus töötada, on esitatud alltoodud tabelis 2.

Tabel 2

Pinnase liik	Süvendi sügavus m					
	kuni 1,5		1,5 - 3		3 - 5	
	Nõlva kalde- nurk °	Nõlvus	Nõlva kalde- nurk °	Nõlvus	Nõlva kalde- nurk °	Nõlvus
1	2	3	4	5	6	7
Loomaliku niiskusega puistepinnas	76	1:0,25	45	1:1	38	1:1,25
Märg, kuid küllastamata liiv ja kruus	63	1:0,5	45	1:1	45	1:1
Loomaliku niiskusega savipinnas:						
saviliiv	76	1:0,25	56	1:0,67	50	1:0,85
liivsaavi	90	1:0	63	1:0,5	53	1:0,75
savi	90	1:0	76	1:0,25	63	1:0,5

7. 5. Töötada süvendites ja kraavides, mis on kaevatud tabelis 2 vastavate nõlvadega (toestamata), kuid mis pärast pinnase täielikku või osalist väljakaevamist on muutunud vesiseks, on lubatud ainult pinnase varisemise vältimiseks rakendatud järgmiste täiendavate abinõude korral:

- a) töödejuhataja või meister peab pinnase enne vahetuse algust hoolikalt üle vaatama ja ääred ning nõlvad, kus avastati pragusid, alla ajama;
- b) varisemisohu tekkimisel tulevad tööd süvendis ajutiselt katkestada kuni pinnase kuivamiseni;
- c) süvendi lõikudes, kus töötamist ei saa edasi lükata, tuleb nõlva kallet suurendada;
- d) varisemispiirima piires tuleb masinate ja mehhanismide liikumine keelata.

7. 6. Märgades, veega küllastunud saviliivastes, liiveavistes ja savistes pinnastes tuleb süvendite nõlvakallet vähendada tööliste allalubamiseks tabelis näidatuga võrreldes kuni 1:1 (45°). Märgades liiva- ja lössitaolistes pinnastes on töötamine toestamata seintega kaevikutes keelatud.

Falvel on pinnaste (välja arvatud kuiv liivane pinnas) kaevamine kuni külmumissügavuseni lubatud ilma toestuseta.

- 7. 7. Kaeviku sügavusel üle 1,5 m tuleb kasutada kaevikusse laskumisel redelit.
- 7. 8. Süvendist või kraavist väljavisatud pinnas peab olema visatud vähemalt 0,5 m kaugusele kaeviku servadest. Viskamisel tuleb jälgida, et ei tabataks kaastöötajaid ja et visatav pinnas, eriti kivid, ei saaks tagasi libiseda.
- 7. 9. Pinnast on keelatud kaevata õnestamise ja variseda laskmise teel. Keelatud on jätta kraavi nõlvadesse või seintesse suuri kive, rändrahnne, kände jne., mis võivad hiljem ise alla variseda. Sellisel juhul tuleb kraavist väljuda, ohtlik rahn, kivi või rippkallas alla lasta ja sealt eemaldada.
- 7. 10. Töö käigus ettetulevate maa-aluste ehituste, plahva-

tusohtrlike ainete või laskemoota ning muinsusesemete leidmisel tuleb kaevetööd kuni vastava loa saamiseni katkestada.

7. 11. Maa-aluste kommunikatsioonide asukohtades on kaevetööd lubatud ainult nende ekspluatatsioonist eest vastutavate asutuste kirjalikul loal. Enne töö algust tuleb üles panna maa-aluste kommunikatsioonide asukohta thistanav mrgid.
7. 12. Töötavate maa-aluste kommunikatsioonide vahetus läheduses lubatakse mullatöid teha ainult labidaga, ilma järskude lkideta. Lgiriistade (kang, kirgas jne.) kasutamine on keelatud. Kategooriliselt on keelatud igasuguste esemete asetamine kaablile, kaablil käimine ja sellest haaramine. Kaabliotlikes (1 m laiune riba kummalgi pool kaablit) kohtades töötamisel peavad töölised olema varustatud kummisrikute ja kinnastega.
7. 13. Asustatud punktide tänavatele, lbisitudele ja uedesse, samuti kohtadesse, kus liiguvad transpordivahendid, inimesed ja kariloomad, kaevatavad kaevikud peavad olema piiratud kaitsepiiretega, millele tuleb välja panna hoiatavad pealkirjad ja mrgid, sel aga valgussignaalid.
7. 14. Kni süvendite ja kraavide sügavused ületavad punktis 4 toodud suurusi, tuleb nad sügavusel kuni 3 m toetada järgmiselt:

P i n n a s	Toetuse viis
Locmuliku niiskusega pinnased, välja arvatud puistepinnased	Horisontaalne, ühe laua laiuste vahedega
Suurema niiskusega puistepinnased	Tihe, horisontaalne või vertikaalne
Igasugused pinnased tugeva põhjavee juurdevoolu korral	Põhjavee horisondist sügavamal punnseintega, rammisgavus vähemalt 0,75 m

7. 15. Toestamisel tuleb silmas pidada järgmist:
- a) loomuliku niiskusega pinnaste (peale liiva) toestamiseks tuleb kasutada vähemalt 4 cm, liiva ja suurema niiskusega pinnastes vähemalt 5 cm paksusi laudu. Laud asetatakse vertikaalpostide taha ja toestatakse horisontaaltugedega;
 - b) vertikaalpostid asetatakse iga 1,5 m tagant;
 - c) toestuse ülemised laudad peavad ulatuma vähemalt 15 cm üle süvendi ääre;
 - d) toestuse eemaldamine peab toimuma suunaga alt üles;
 - e) kaevikute täitmisel kuivades ja tihedates pinnastes ei või horisontaaltoestikku lahti võtta korraga rohkem kui 0,5 m ulatuses, märgades, varisevates ja kobedates pinnastes aga mitte rohkem kui 0,2 m ulatuses.
7. 16. Kaevetöödel tuleb pidevalt jälgida võimaliku varisemissohu teket.
7. 17. Pimedal ajal töötamisel peab tööesi olema korralikult valgustatud. Valguse puudumisel on töötamine keelatud. Valgustuseks on lubatud kasutada käsielekt rilampe pingega mitte üle 12 V, kusjuures lambi pirn peab olema kaetud metallvõrguga.
7. 18. Kaevikutes puhkamine, ka lühiajaline, on keelatud.
7. 19. Grupiviisilisel töötamisel labidatega peab tööliste vahekaugus olema vähemalt 4 m.
7. 20. Kõvemaid pinnasekihte tuleb kaevata sujuvalt labidale vajutades. Nende lahtiraiumine labidatega võib tekitada jalavigastusi.
7. 21. Kangiga kaalumisel tuleb kasutada kindaid. Kangi toeks tuleb asetada pakk, sest muidu võib vigastada käsi.

7. 22. Tööriistu peab kandma ja käsitsema nii, et nad ei vigastaks kaastöölisi ja teisi isikuid. Kandmisel või vedamisel peab tööriistade teravad osad katma tuppodega või muul viisil.
7. 23. Äikese ajal tuleb eralduda masinatest 100 m kaugusele.
7. 24. Ei tohi heita puhkama objektidel piirkondades, kus võivad liikuda masinad.
7. 25. Tuleb jälgida kõiki kaastööliste ja masinate poolt antavaid signaale. Ei tohi teha töid, mille tegemiseks pole antud korraldust.

8. OHUTUSTEHNIKA BESKIRJAD DRENAAZITÖÖDEL

Käsitsitöödel

8. 1. Käsitsi mullatööde tegemisel drenaažitöödel tuleb juhinduda ohutustehnika üldeeskirjadest käsitsimullatöödel (vt. peatükk 7).
8. 2. Kraavi või kaevikut tuleb kaevata vastuvoolu ja astmete viisi.
8. 3. Dreenitrassid peavad olema tasandatud ja puhastatud kividest ja kändudest, et tagada ohutu liikumine.
8. 4. Töötamiseks dreenikaevikus peab töölisele olema välja antud eririietus: veekindlad jalatsid, present- või kummeeritud riidest ülikond, töökindad, külmal ajal vattkuub ja -püksid.
8. 5. Väljaspool torukasti (gondlit) või ilma selleta on lubatud töötada, kui on rangelt täidetud üldeeskirjade p.3, 4 ja 5 tingimused.

8. 6. Töölistel peab olema käepärast väliapteek vajalike ravimitega esmaabi andmiseks.
8. 7. Kiiresti varisevates pinnastes on lubatud töötada ainult kastis (gondlis).
8. 8. Kastis (gondlisse) on lubatud minna pärast selle asetamist maapinnale või süvitamist kaevikusse. Ülestõstetud kastis viibimine on keelatud.
8. 9. Torude andmine sööterenni peab toimuma sujuvalt ja pidevalt. On keelatud lasta torusid renni kukkuda.
8. 10. Ilma kastita töötamisel tuleb torud paigaldajale kätte anda ettevaatlikult. Torude loopimine kaevikusse on keelatud.
8. 11. Torude paigaldamisel on soovitatav töötada pika varrega kinnastes, eriti toruliiduste katmisel klaasvatiga.
8. 12. Kaeviku põhja silumine palja käega pole soovitatav, selleks tuleb kasutada kas toruhaamrit või mõnda muud käepärast olevat vahendit.
8. 13. Torude raiumisel toruhaamriga tuleb töötada ettevaatlikult, et killud ei satuks silma. Soovitatav kanda kaitseprille.
8. 14. Torude paigaldamisel kastist (gondlist) tuleb jälgida, et kasti vahetus läheduses poleks seinte varisemise ohtu, mis võiks vigastada käsi (kivid jne.).
8. 15. Töö käigus väljapraagitud ja paigaldamisele mittekuuluvad torud tuleb panna kraavi servast vähemalt 40-50 cm kaugusele hunnikutesse, et vältida nende juhuslikku sisseveeremist kaevikusse.
8. 16. Torude kattermullaga katmine on lubatud mitte lähemal kui 2 m torupaigaldajast, seejuures tuleb vältida kivide kukkumist vahetult savitorudele.

Kattemullaga katmisel tuleb labidaga töötada ettevaatlikult, et mitte vigastada jalgu ning jälgida varisemisohu teket.

8. 17. Kaeviku vahetus läheduses tuleb liikuda ettevaatlikult, et vältida komistamist ja kaevikusse kukkumist ning kopeertrossiga näo vigastamist.
8. 18. Ööseks ja pikemateks töövaheaegadeks tuleb tross statiivilt maha võtta.
8. 19. Ülesseatud juhttrossi läheduses tuleb liikuda ettevaatlikult. Paigaldatud juhttrossi läheduses on keelatud sõita jalg- või mootorratastel.
8. 20. Tuleb rangelt vältida teiste objektidel töötavate masinate pealesõitu trossile. Pingutatud trossi katkemisel või vabanemisel võib tekkida õnnetus.
8. 21. Nurkmöödulatti tuleb käsitseda ettevaatlikult ja vältida selle juhuslikku ümberkukkumist, mis võib vigastada juuresolijaid.
8. 22. Ilma kastita töötamisel tuleb võimaliku varisemisohu korral kaevikust väljuda. Varisemisoht on suurem kaevikute lõikekohtades.
8. 23. Kastis töötamisel tuleb sealt kohe väljuda, kui ekskavaator on sattunud kivile ja veeretab seda kaevikust välja kopakäigu jõul.
8. 24. Frees- ja laudtorude kokkunaelutamine kraavi kaldal peab toimuma kaeviku servast vähemalt 1 - 1,5 m kaugusel, et vältida varisemist. Torudest väljaulatuvad naelad tuleb kõveraks lüüa.
8. 25. Frees- ja laudtoru lülide laskmine kaevikusse peab toimuma vastavate nõõride abil ja ettevaatlikult. On keelatud viibida kaevikus torulüli piirkonnas.
8. 26. Raskemast materjalist (betoon) suudmed tuleb kaevikusse lasta libistamise teel.

8. 27. Suure läbimõõduga (üle 175 mm) dreanažkolektorite ehitamisel tuleb torud kaevikusse lasta nõõri abil kaldpinda mööda või kasutada vastavaid mehhanisme. Tööliste liikumine torude liikumise teel ja tõstetud torude all on keelatud.
8. 28. Sette-, kontroll- ja allikakaevude ehitamisel peab torulülide allalaskmiseks kasutama mehhanisme või kaldpinda. Tööliste viibimine sel ajal kaevikus on keelatud.
8. 29. Torude ja rõngaste paigaldamiseks kasutatavad tõste-seadmed peavad olema toetatud maapinnale väljaspool kaeviku nõlva varisemispinna piire.

Ehitustööd mitmekopaliste ekskavaatoritega

8. 30. Enne kaevamist tuleb ekskavaatori põhimehhanismide korrasolekut kontrollida masina tühikäigul.
8. 31. Enne kaevamist tuleb kõigepealt sisse lülitada transportöör, kopakett ja alles siis masina käiguosa.
8. 32. Enne peasiduri sisselülitamist tuleb veenduda, et ekskavaatori katmata liikuvatel osadel ja pöörlevatel mehhanismidel (kopaketil, transportööril, roomikutel jne.) poleks kõrvalisi esemeid.
8. 33. Enne põhimehhanismide sisselülitamist peab teadma tööliste asukohta tööplatsil ja andma tingimata hoiatussignaali.
Töölise viibimisel kastis (gondlis) võib tööd alustada alles pärast lubavat signaali. Kahepoolse signaali teine lülitusnupp peab asuma kastis (gondlis).
8. 34. Ekskavaatori liikumisteelt peavad olema kõrvaldatud kaevetööd ja masina liikumist segavad esemed (kännud, kivid) ja masina liikumistee tasandatud (vanad kraavid kinni aetud jne.).

8. 35. Ekskavaator peab töötama võimalikult horisontaalasendis. Järsakutel on masinaga töötamine ja liikumine keelatud.
8. 36. Ekskavaatoriga kaevamise ajal on keelatud:
- a) viibida liikuva kopaketi, kettülekannete ja teiste liikuvate ja pöörlevate detailide vahetus läheduses;
 - b) rangelt on keelatud seista liikuva kopaketi läheduses kaeviku serval või ajada seal servast mulda ja mättaid labidaga alla;
 - c) koppade ja transportööri puhastamine;
 - d) ekskavaatori pööramine, kui koparaam asub kaevikus.
8. 37. Kaeviku nõlvadest tuleb eemaldada rippuvad kivid ja väljaulatuvad puujuured ning kännud, mis võivad viigastada töölisi kaevikus.
8. 38. Koppade ja kopaketi puhastamiseks, remontimiseks või hooldamiseks tuleb koparaam kaevikust tõsta, tööelt eemaldada ning toetada kas maapinnale, fiksaatorile /tugedele või tugipoldile (ETN-142). Masina peasidur peab olema välja lülitatud. On keelatud viibimine koparaami all, mis toetub ainult hüdrocilindritele.
8. 39. Ekskavaatori transportööri ja tühjenduspunkri puhastamine on lubatud ainult väljalülitatud peasiduri korral.
8. 40. Koparaami tõstmisel kaevikust ei tohi tööline viibida kastis (gondlis).
8. 41. Ekskavaatoriga ei tohi sõita üle kollektori ja dreeni nende ühenduskoha juures. Dreene võib ületada ainult ristisuunas.
8. 42. Kollektorite suudmeosa kaevamisel ei tohi roomiku otsad ulatuda üle kogujakraavi servade.

8. 43. Ekskavaatori ümberpaigutamisel tuleb jälgida, et liikumistee oleks tasane ja vaba. Selleks peab ekskavaatorijuht tingimata kasutama teise isiku abi, kes peab liikuma masina kõrval.
8. 44. Dreenikaevikute teistkordsel kaevamisel või süvendamisel peab olema ettevaatlik seinte varisemishoov tõttu. Väikese kandvusega varisevates pinnastes on teistkordne kaevamine keelatud. Neil juhtudel tuleb kaevata uus kaevik.
8. 45. Kuumal ja kuival ajal tuleb kasutada kaitseprille.
8. 46. Enne ekskavaatorilt lahkumist peab juht asetama kõik juhtimishoovad neutraalasendisse ja peasiduri välja lülitama.

Ehitustööd ühekopaliste ekskavaatoritega

8. 47. Drenaažitöödel ühekopaliste ekskavaatoritega tuleb juhinduda ohutustehnika eeskirjadest ekskavaatoritöödel (vt. peatükk 4).
8. 48. Drenaažitöölistel on lubatud töötada kaevikutes, kui on täidetud käsitsi mullatööde ohutustehnika üldeeskirjade nõuded (vt. peatükk 7).
8. 49. Kaevikutes töötamisel ei tohi drenaažitöölised olla kopale lähemal kui 3 m.
8. 50. Ekskavaatoriga töötamisel tuleb jälgida, et kopp ei riivaks ülesseatud juhttrossi. Väljakaevatud pinnase paigaldamine juhttrossipoolsele kaldale on keelatud.
8. 51. Väljatõstetud pinnas tuleb asetada kaeviku servalt vähemalt 1 m kaugusele.

9. OHUTUSTEHNIKA ERITINGIMUSED ALUS- JA
FREESTURBA TOOTMISEL

9. 1. Turbatöödel võivad töötada ainult töölised, traktoristid, ekskavaatori- ja autojuhid, kes on instrueeritud ohutustehnika ja tulekaitse eeskirjadest turbatootmisel.
9. 2. Kõigile töölisele peab olema välja antud nõustekohane eririietus ja kaitseprillid.
9. 3. Suitsetada võib ainult selleks määratud, sisustatud ja sildiga "Suitsetamise koht" tähistatud kohtades. Mujal on suitsetamine kategooriliselt keelatud.
9. 4. Turba tootmisel ja väljaveol kasutatavate masinate (traktorid, ekskavaatorid, autod) mootorite kollektorid ja väljalasketorud, samuti nende ümbrused peavad olema puhtad tolmust ja õlist, vastasel korral on nendega töötamine keelatud.
9. 5. Masinatele võib kasutada ainult terve isolatsiooniga süütejuhtmeid ja hästi väljareguleeritud kütte- ja suitsesüsteemi. Töötada võib ainult korras sädemetepüüdjaga varustatud masinatega. Igal masinal peab olema vahtkustuti ja 2 m pikkuse nõoriga varustatud ämber.
9. 6. Tuule kiirusel 6 palli tuleb katkestada kõik turba laadimise ja tootmisega seoses olevad tööd. (Tuule kiirus on 6 palli, kui puudel liiguvad jämedad oksad, mets kohiseb, telefonitraadid undavad jne.).
9. 7. Kõik haakeseadmed peavad olema ühendatud masinatega jälgalt, igasuguseid haakimisi võib teostada ainult kinnastes. Kinnastes toimugu ka tööd terastrossidega. Kõik kardaanülekanDED peavad olema varustatud kaitsmetega.

9. 8. Töötada ja liikuda võib rabades kraavide ja karjääride servadest vähemalt 1 m kaugusel. Keelatud on sõita üle kraavi või karjääri selleks mitte ettenähtud kohtades ning mittekorrasolevate ülesõidukohtade või sildade kaudu.
9. 9. Rabas ei tohi töötada ilma jalatsite ja tööriieteta, päikesepaistelise ilma puhul ilma peakatteta.
9. 10. Rabades liikumiseks võib kasutada ainult tähistatud teid. Väljaspool tähistatud teid liikudes tuleb tee enne jalgsi üle vaadata.
9. 11. Pehmetes kohtades ja nende läheduses võib liikuda ja töötada ainult avatud ustega, vaateulatuses peab viibima mõni teine tööline või töötav mehhanism. Ekskavaatorid peavad töötama alusmattidel.
9. 12. Kilpidest või plankudest väljaveoteedel ei tohi autoga sõita kiirusega üle 5 km/t, pinnasest rabateedel mitte üle 15 km/t.
9. 13. Roomikmasinatega ei tohi teid ületada selleks mitte ettenähtud kohtades. Teede ületamisel peavad haakeseadmed olema transpordiasendis.
9. 14. Transporditöödel tuleb olla ettevaatlik laadijate suhtes ja ei tohi neid lubada sõita haakeseadmetel. Enne liikuma hakkamist tuleb kontrollida, et laadijad oleks eemaldunud ning anda helisignaali.
9. 15. Freesimise põhimõttel töötava tööorganiga töötades ei tohi sõita üle maas asuva metalleseme. Pöörlevale tööorganile ei tohi minna lähemale kui 10 m.
9. 16. Laja haardeulatusega seadmetega (pööraja, vallitaja) töötades, eriti pööretel, tuleb jälgida, et tööorgani ulatusse ei jääks inimesi ega esemeid.
9. 17. Igasugune kaasasõitmine, samuti tööorganite korrastamine ja ummistustest puhastamine agregaadil liikumisel on keelatud.

9. 18. Haakeseadmetel, millel on ettenähtud iste töölistele, ei tohi liikumise ajal püsti tõusta.
9. 19. Töötamisel mehaaniliste kraavipuhastusseadmetega (KPS) ei tohi viibida kraavi kaldal seadme läheduses, samuti väljapaiskuva muda ulatuses. Enne agregaadid käivitamist tuleb anda helisignaali ning veenduda, et kedagi ei ole kraavis eespool agregaati.
9. 20. Peale- ja mahalaadimine peab toimuma seisvale transpordivahendile. Enne liikuma hakkamist peab juht andma helisignaali. Haakeseadmetel on inimeste vedu keelatud. Ekskavaatoriga laadimise ajal on inimeste viibimine tööraadiuses ja transpordivahendite vahel keelatud.
9. 21. Ekskavaatoriga laadimisel tuleb täita ekskavaatori- ja laadimistöde ohutustehnika eeskirju.
Laadimisel tuleb ekskavaatori kopp lasta võimalikult madalale auto töökasti kohale, et vähendada tolmu tekkimist.
Auna varisemise vältimiseks tuleb laadimise esialgsel etapil hoida vajaliku varisemisnurga all (kaldenurk vähem kui 45°).
9. 22. Freesturba veoks kohandatud veokastid peavad turba varisemiskadude vältimiseks olema varustatud tihendatud kõrgendusluukidega.
9. 23. Pätsturba aunatamisel peab kinni pidama järgmistest tingimustest:
- a) kasutatavad kanderasamid, kastid, kärud peavad olema töökorras ja siledate, pragudeta käepidemetega;
 - b) kraave või karjääre võib kärude ja kanderasamidega ületada ainult selleks ehitatud kindlate ülekäikude kaudu;
 - c) aunatamiseks kasutatavad trepid ja redelid peavad

olema tugevad, stabiilselt paigaldatud, vähemalt 40-50 cm laiade astmetega iga 30-40 cm tagant;

a) vagonetti tuleb lükata kõrvalt, jälgides eespool liikujaid.

9. 24. Pätsturvast ei tohi aunast laadida selle õõnestamise teel, laadimisesi peab olema kaldega, mis ei võimalda varisemist.

9. 25. Enne laadimisele asumist tuleb kontrollida luukide kinnitust ning aku ja veokast lumest puhastada.

9. 26. Kõigil muudel turbatootmisega seotud traktoritöödel tuleb lähtuda ohutustehnika eeskirjadest traktoritöödel.

10. OHUTUSTEHNIKA ERITINGIMUSED KALDAKINDLUSTUSE JA TRUUBIEHITUSTÖÖDEL

10. 1. Vaiade rammimiseks kasutatav traktoriagregaat peab olema paigaldatud vähemalt 1 m kaugusele kraavi servast horisontaalsele pinnale, käigukangid kinnitatud neutraalasendisse. Traktoriagregaadiga kaldasendis töötamine laialiajamata mullavallil on keelatud.

10. 2. Vaiade rammimisel kasutatav kompressoragregaat peab olema tehniliselt korras, kaitseventiilide ja voolikute korrasolekut tuleb kontrollida igakordselt enne töö algust. Elektriseadmete kasutamise korral tuleb nende isolatsioon ja ühenduste korrasolekut kontrollida igakord enne töö algust.

10. 3. Vaiade rammimisel pneumaatiliste ja elektrihaamritega peavad töölised kandma eeskirjadele vastavat riietust, elektrihaamri juures ka dielektrilisi kindaid.

10. 4. On keelatud paigutada tööriistu, materjale voolikutele või juhtmetele, samuti ei tohi nende läheduses

teostada kaeve- või kirvetööd.

Edasisõidul pole lubatud voolikute ja juhtmete lohistamist.

10. 5. Väljalülitamata pneumaatilisi või elektrilisi haamreid on keelatud paigutada käest kraavi nõlvadele, toetada neid vaiadele või pillata käest. Eriti ohtlik on see elektriseadmete korral.
10. 6. Sügavalt mudastes ja väga pehmetes pinnastes on keelatud edasiliikumine mööda kraavi põhja koos haamriga. Sellistel juhtudel tuleb see ulatada kaastööli- sele nõlval ja alles peale tööasendisse jõudmist võtta haamer tagasi.
10. 7. On keelatud vaiade teritamine ebakindlatel alustel, samuti punutusmaterjalide ja lattide raiumine vee all. Raiumiseks tuleb materjal punutusest uuesti välja võtta ning vaiale või mujale kindlale alusele paigutades raiuda sobivasse mõõtu.
10. 8. Käitsi rammimisel on keelatud kasutada lagunenu- dud puu- või metallhaamreid, mis võivad varre otsast lahti tulla. Brigaadiviisilisel töötamisel peab töö- liste vahemas kraavis olema vähemalt 4 m. Vaia üle- mise otsa purunemisel või vaia murdumisel on keela- tud jätkata rammimist enne vaia asendamist või selle ülemise otsa tasaseks lõikamist.
10. 9. Truupide ehitamisel peavad tõstemehhanismid olema paigutatud vähemalt 1,5 m kaugusele süvendi või kraavi nõlvast. Tuleb silmas pidada varisemisohtu. Torulülide allalaskmisel mööda kaldpinda tuleb kasu- tada kõite abi. Torude tõstmisel on soovitatav ka- sutada ühepoolset konksu.
10. 10. Torude süvendisse või kaevikusse laskmisel või tõst- misel ei tohi seal viibida töölisi.
10. 11. Teisi ehitusmaterjale (kive, kruusa jne.) on soovita- tav lasta kaevikusse mööda kaldpinda, mitte loopides.

11. METSA- JA VÕSARALETÖÖD

11. 1. Enne puude langetamisele asumist tuleb ette valmistada töökoht. Langetatavate puude ümbrusest tuleb ära raiuda võsa ja talvel maha tallata lumi. Langeva puu juurest eemaldumiseks tuleb puhastada 4-5 m pikkused taganemisteed 45° nurga all vastassuunas langevale puule.
11. 2. Puude langetamine ilma vastavate abitööriistadeta (langetamislabadid, -hargid, -kiilud jne.) on keelatud. Kõik tööriistad peavad olema korras.
11. 3. Puude langetamine ühe langetaja poolt ilma abitööliseta on lubatud ainult spetsiaalsete mehaaniliste abiseadmete (hüdraulilised kiilud, tungrauad jne.) kasutamisel.
11. 4. Ühe langetaja poolt ilma abitööliseta on keelatud langetada:
 - a) põlenud ja tuulest murtud puid;
 - b) puid, mille langetamise suunale puhub vastu tuul tugevusega üle 3 palli. Tuule tugevust saab ligikaudselt määrata lisas 2 toodud skaala abil;
 - c) puid, mis asuvad kallakutel ja nõlvadel kaldega üle 20° ;
 - d) kõdunenud ja teisi ohtlikke puid.
11. 5. Puude langetamisel tuleb täita järgmisi nõudeid:
 - a. Puu langetamise suunas tuleb teha etteraiet või -saagimine. Etteraiet või -saagimist ei tohi teha kahes ega rohkemas suunas ümber puu tüve.
 - b. Etteraiet või -saagimise sügavus ei tohi olla sirgetel puudel mitte väiksem kui $1/4$ ja kõveratel või kaldunud puudel mitte väiksem kui $1/3$ tüve läbimõõdust.
 - c. Kõdunenud ja jalal kuivanud puude püsivust tuleb eelnevalt latiga (hoovaga) kontrollida. Nendele

puudele on keelatud teha etteraiet, vaid tuleb teha ettesaagimine.

d. Etteraiet või -saagimise alumine pind peab olema risti puu teljega ja ülemine pind peab olema alumise suhtes $20 - 25^{\circ}$ nurga all. Kahes paralleelses tasapinnas ettesaagimise korral peab lõikepindade vaheline kaugus olema vähemalt $1/10$ saagimise koha läbimõõdust.

e. Saagimise pind peab alati olema kõrgemal etteraiet või -saagimise pinnast.

f. Paralleelselt etteraietele või -saagimisele tuleb jätta läbisaagimata osa olenevalt tüve läbimõõdust (rinna kõrgusel) järgmiselt:

läbimõõd kuni 40 cm	2 cm
läbimõõd 40 - 60 cm	3 cm
läbimõõd üle 60 cm	4 cm

Müdanemise ja pehkimise tunnustega puudel tuleb läbisaagimata osa paksust suurendada 2 cm võrra.

g. Puudel, mis on kaldu langetamise suunas, tuleb läbisaagimata osa jätta kiilukujuline, teravikuks langetatava puu kalde suunas.

h. Puude langetamisel on nende täielik läbisaagimine keelatud.

i. Puud, läbimõõduga rinna kõrgusel kuni 35 cm ja kaldega langetamisele vastassuunas üle 5° , langetatakse kalde suunas. Üle 35 cm läbimõõduga puud langetatakse kalde suunas, kui see on üle 2° .

ll. 6. Mitme läbisaetud puu grupiviisiline langetamine nendele eraldi puu pealelangetamisega on keelatud.

ll. 7. Lageraiet korral tuleb puud langetada varempuhasstatud alale. Kasvava metsa suunas puude langetamine on keelatud.

11. 8. Puude langetamise alguses, tee-, kraavi- ja teiste trasside puhastamisel, valikraie korral jne. on lubatud puude langetamine naaberpuude vahelistele lagendikele ja lagedatele aladele.
11. 9. Puud, mille oksad on tihedalt põimunud naaberpuude okste vahele, tuleb langetada vintsi abil. Tross (nöör) paigaldatakse langetatavale puule spetsiaalse konksuga varustatud hoova abil.
11. 10. Ei ole lubatud jätta langetamata etteralutud või ettesaetud ja osaliselt läbisaetud puid. Samuti ei või jätta langetamata puid, mis jäid langetamisel teistele puudele rippuma. Sellised puud tuleb viivitamata langetada.
11. 11. Langetamisel teistele puudele rippuma jäänud puud tuleb langetada vintsi või traktori abil. Mitme rippuva puu korral tuleb nad langetada ükshaaval.
11. 12. On k e e l a t u d:
- saagida puud või raiuda selle oksa, millele toetub teine puu;
 - raiuda või saagida langetatud, kuid teistele puudele toetuma jäänud puud, selle oksa, kändu või juuri;
 - teistele puudele toetuma jäänud langetatud puule täiendava puu langetamine.
11. 13. Tuulest murtud ja põlenud puude langetamisel tuleb silmas pidada järgmist:
- Puud tuleb langetada üldise tuulemurde suunas. Kõigepealt tuleb langetada puud, mis võivad iseisvalt alla langeda.
 - Enne langetamisele asumist tuleb hoobade abil kõrvaldada murdunud ladvad ja oksad, mis võivad kukkudes põhjustada õnnetusjuhtumi.
 - Tüved, millel on murdumisel tekkinud pikipraod, tuleb enne langetamist kõiega kinni siduda ja si-

de kiiludega pingutada.

d. Kõrgelt murdunud puu, mille latv toetub maapinnale, langetamisel tuleb eelnevalt lati või hoovaga katsudes veenduda murdekoha tugevuses.

e. Murdunud tüved, vaatamata nende kõrgusele, tuleb langetada vintsi abil.

11. 14. Langetatud puude laasimine, võsa raiumine, igasuguste teiste tööde läbiviimine ja kõrvaliste isikute viibimine on lubatud puude langetamise kohast mitte lähemal kui 50 m.

11. 15. Langetatud puude laasimisel tuleb juhendada järgmisest:

a) oksad tuleb laasida alates tüvest ladva suunas;

b) laasija peab asuma laasitavate okste suhtes teisel pool puud;

11. 16. Okste raiumine ja saagimine on keelatud:

a) seistes laasitaval puul;

b) ebapüsivalt maapinnal asuval puul;

c) ilma täiendavaid ohutustehnika abinõusid rakendamata puul, millele toetuvad teised puud;

d) hunnikutesse langetatud puudel.

11. 17. Okste laasimisel ei ole lubatud:

a) kõrvalistel isikutel asuda lähemal kui 5 m laasijast;

b) ära lüüa kuivanud oksa kirvesilmaga;

c) asetada jalgu kahele poole tüve.

11. 18. Järskudel langudel tuleb enne laasimisele asumist silmas pidada puude veeremise või libisemise võimalust mööda kallakut ja rakendada abinõud selle vältimiseks.

11. 19. Peenikeste puude ja võsa kirvega raiumisel või lõikamisel võsanoaga peab tööline raiutavast tüvest

käega kinni hoidma mitte lähemalt kui 35 cm kirvelöögi või noalõike kohast. Puud on keelatud tugevasti painutada. Enne raiumisele asumist tuleb veenduda kuivanud või kõdunenud puu tugevuses.

11. 20. Võsa raiumisel ja okste laasimisel on keelatud hagu, oksti ja muid materjale kokku korjata raietöölise kirve või noa alt.
11. 21. Raiutud võsa ja laasitud oksad tuleb kokku korjata hunnikutesse, seejuures on keelatud kaasa kanda kirvest või võsanuga.
11. 22. Raietöölisel peavad olema korralikud jalanõud, et vältida jalgade vigastusi või rästiku hammustust. Kohtades, kus esineb rästikuid, ei tohi istuda ega lamada.
11. 23. Mittekorrasolevate tööriistade kasutamine on keelatud.
11. 24. Mehaaniliste saagide vedav ja veetav tähttratas peavad olema tugevad, õige profiiliga ja kindlustama saaketi ühtlase ja sujuva pingutuse.
11. 25. Käsi- ja mehaanilistel saagidel ei või esineda murdunud hambaid.
11. 26. Töötamisel mootorsaaga (bensiinimootor) tuleb juhinduda järgmistest nõuetest:
 - a. Mootori küttesegus ei ole lubatud kasutada etüleeritud bensiini. Sae tankimise ajaks tuleb mootor seisata.
 - b. Ühe puu juurest teise juurde üleminek on lubatud väikestel pööretel töötava mootoriga, kui saakett ei liigu.
 - c. Saaketi vahetus ja pingutamine on lubatud ainult seisva mootori korral.
 - d. Sae reduktori pööramine saagimiseks vertikaalsapinnast horisontaalsesse ja vastupidi on lubatud mootori väikestel pööretel, kui saakett ei liigu.

e. Saagimisel kinnikiilunud saaketi vabastamiseks tuleb mootor seisata.

11. 27. Raamsaagidel peavad olema tugevad raamid ja pingutusnöörid. Saelehe kinnitused ei tohi raami otspuust välja ulatuda. Kinnituskruvid peavad olema täielikult puu sisse keeratud.
11. 28. Kahemehesaagidel peavad olema sobiva kujuga, hästi kinnitatud, tugevad ja siledad käepidemed.
11. 29. Kirveteradel ja -silmaadel ei tohi esineda õnaraid ega pragusid. Kirved peavad olema tugevasti kinnitatud ja kiilutud kuivast ning kõvast puidust varre otsa. Kirvevars peab olema sile, varre vaba ots paremaks käespüsimiseks veidi jämedam. Varre kinnitamiseks kasutatavate metallist kiilude külgpinnad peavad väljahüppamise vältimiseks olema täkestatud. Varretamismurk ei või lõhkumiskirvestel olla väiksem kui 88° , raiumiskirvestel 86° ja laasimiskirvestel 70° .
11. 30. Haakidel ja klambritel peavad olema teravad otsad ja siledad, mugavad ning tugevad käepidemed.
11. 31. Tööriistu (kirved, saed, võsanoad jne.) ei tohi asetada selliselt, et nad võivad kukkuda. Kirvest ei või lüüa kasvavasse puusse ega asetada selle okstele.

Ohutustehnika eeskirjad töötamisel ketassaaga RA-1

Üldnõuded

11. 32. Ketassaaga lubatakse töötada isikutel, kes on vähemalt 18 aastat vanad, on saanud vastava instruktiaafi ja omavad vastavat luba.
11. 33. Ketassaaga on lubatud töötada ainult meistri või jaoskonna juhataja poolt näidatud kohtades. Kõrvalistele isikutele sae edasiandmine on keelatud.

11. 34. Ketassaega töötamine on keelatud lähemal kui 15 m kõrvalistest isikutest.
11. 35. Kütusena on keelatud kasutada etüleeritud bensiini. Kütust peab hoidma selleks eraldi ettenähtud nõudes.
11. 36. Kütusega tankimine võib toimuda ainult seisva mootori korral, seejuures ei või suitsetada ega kasutada lahtist tuld.
11. 37. Ketassaega töötamisel tuleb täita üldisi ohutustehnika eeskirju, mis on ette nähtud bensiinimootoriga saagidega metsas töötamisel.

Käivitamine

11. 38. Enne käivitamisele asumist tuleb kontrollida kõik mootori sõlmed, kinnitused, kanderiha, avariilukk ja tööorgan.
11. 39. Rihma avariiluku kaitseplint peab kergelt väljuma.
11. 40. Saeketta hambad peavad olema õieti räsatud ja teritatud, saeketas tsentreeritud, ilma pragudeta ja murreteta. On keelatud töötada kettaga, millel on üle ühe murdunud hamba.
11. 41. On keelatud:
- a) käivitada tehniliselt mittekorras saage;
 - b) käivitamisel mässida käivitustrossi ümber käge;
 - c) soojendada mootorit lahtise tulega.

Töötamine

11. 42. On keelatud:
- a) liikuda ühest kohast teise töötava saekettaga,
 - b) jätta mootor tööle ilma järelevalveta,
 - c) võsa ja raiematerjali kokkukandmine ning selle põletamine lähemal kui 15 m töötavast saest.

11. 43. Langetatava puu läbimõõt ei või saagimise kõrgusel olla üle 15 cm. Puud läbimõõduga üle 8 cm tuleb langetada kahe võttega.
11. 44. Kuni 3 m kõrgusega puude langetamisel võib saagi juhtida ühe käega, suunates teise käega langetatavat puud. On keelatud langetatava puu toetamine ja suunamine jalaga.
11. 45. Üle 3 m kõrguste puude langetamisel peab saagi juhtima kahe käega. Pärast puu läbisaagimist võib teda suunata vasaku käega.
11. 46. Langetamisele asumisel peab toetama enne vastu langetatavat puud ketta kaitsetoe ja seejärel võib alustada saagimist.
11. 47. Saagida tuleb ühtlaselt ja sujuvalt, et vältida saeketta kinnikiilumist. Ketta kinnikiilumise korral vähendada kohe mootori pöördeid ja vabastada ketas langetatava puu kallutamiseks.
11. 48. Töötamisel tuleb jälgida, et ketas ei riivaks kive, maapinda ja teisi esemeid.
11. 49. Sae puhastamist, korrastamist, määrimist, ketta korrastamist ja vahetust on lubatud teha ainult seisva mootori korral.
11. 50. Töötamisel mootorsaaga tuleb kasutada kaitseprille ja kiivrit.

12. OHUTUSTEHNIKA EESKIRJAD PÕLDUDE LUPJAMISEL RESTPÕLEVKIVITUHAGA

Töötamisel restpõlevkivituhaga (laadimine, vedu, laotamine) tuleb täita mehhanismidega töötamise ohutustehnika nõudeid (ptk. 5), samuti eeskirju laadimistöodel (ptk. 3) ja "Laadimistöode ohutustehnika ja töötervishoiu eeskirju raudteetranspordis".

Peale nimetatute on kohustuslik järgmiste nõuete täitmine.

Põhjalaukidega poolvagunite tühjendamisel

12. 1. Vaguneid võib tühjendada ainult selle töö eest vastutava isiku (meister, brigadir) juuresolekul.
12. 2. Tühjendamisel ei tohi töötada noorukid vanusega alla 18 a.
12. 3. Laadimistöölise jaoks peavad olema soojad puhkeruumid, pesuruumid koos riietusruumidega ja puhas värske joogivesi.
12. 4. Kui töid viiakse läbi kunstliku valguse juures, peab valgustugevus olema vähemalt 5 luksi.
12. 5. Kõik ehitised laadimisplatsil peavad vastama tööstusehituse tehnilistele tingimustele.
12. 6. Estakaadi teenindussilla kõrgus rööpa peast peab olema 120 cm. Teenindussild peab olema varustatud 1 m kõrguse käsipuuga, mis ei tohi vaguni küljele asuda ligemal kui 1 m.
12. 7. Veerema hakkamise vältimiseks peavad estakaadil asuvad vagunid olema blokeeritud roobastele asetatud "kingadega".
12. 8. Luukide sulgemise käsivintsid peavad olema varustatud pörklinkseadmega.
12. 9. Pärast põhjalaukide avamist vagunisse jäänud tuha käsitsi mahalaadimiseks võib vagunisse minna alles pärast ühe luukiderea sulgemist, et laadijad ei peaks töötama kaldpinnal.
12. 10. Vaguni alla varisenud tuhk tuleb eemaldada pikavarreliste kühvlite ja roopidega. Roobaste vahel lõplik puhastamine võib toimuda alles pärast vagunite estakaadilt eemaldamist.
12. 11. Vagunite tühjendamise ajal ei tohi estakaadil toimuda mahalaaditud tuha autodele laadimist.
12. 12. Manööverdamise ajal ei tohi laadimistöölised viibida estakaadil ega teenindussillal.

12. 13. Tolmava tuhaga töötamisel tuleb kasutada spetsiaalriietust, respiraatoreid ja kaitseprille.
12. 14. Üle +40°C kuumuse tuhaga ei ole töö lubatud.

Konteinerite laadimine

12. 15. Tuleb täita käesoleva peatüki sissejuhatuses ja punktides 1 kuni 7 toodud tingimusi.
12. 16. Kasutatavate tõsteseadmete ehitus, paigaldamine, registreerimine, järelevalve ja eksploateerimine peavad vastama Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Inspeksiooni kehtivaile "Kraanade ehituse ja ohutu eksploateerimise eeskirjadele" ja "Liftide ehituse ja ohutu eksploateerimise eeskirjadele".
12. 17. Kraanad, tõstukid ja muud laadimisel kasutatavad seadmed vaadatakse enne eksploatatsiooni andmist üle ja kontrollitakse tehnilise personali poolt, kes on vastutav nende eksploatatsiooni eest, ning koostatakse akt vastavalt eelmises punktis toodud eeskirjadele.

Seadmed, mis saabuvad kokkumonteeritult (sealhulgas vintsid ja telferid), tuleb katsetada eksploatatsiooni võtmisel ja pärast remonti ning perioodiliselt lisas 1 toodud tähtaegadel.

12. 18. Asutuse administratsioon on kohustatud:
- a) varustama seadmed tugevate, proovitud ja sobiva kandevõuga taglastusseadistega;
 - b) välja töötama konteinerite õiged kinnitusviisid ja instrueerima nendest tõsteseadmel töötajaid ning troppijaid;
 - c) riputama kraana kabiini ja portaalile sildid konteinerite kaalu, seadme piirtõstejõu ja kontrollimise kuupäeva kohta;
 - d) määrama insener-tehnilised töötajad, kes on vastutavad tõstemasinatate korrasoleku ja ohutu töö eest.
12. 19. Tõstetava koorma kaal koos taglastusseadistega ei

tohi ületada kraana maksimaalset (passi-) tõstejõudu noole antud väljaulatusel.

12. 20. Tõsteseadmeid ei tohi kasutada inimeste ümberpaigutamiseks.
12. 21. Plokkide ja talide ülesriputamisel tuleb trossid ühendada nii, et nad ei pääseks lahti. Kinnitust tuleb mehhaaniku poolt iga päev enne tööd kontrollida.
12. 22. Konteineri tühjenduspunktri või auto veokasti kohale tõstetud konteinerit ei tohi käsitsi, ilma spetsiaalseadisetega paigale tõmmata.
12. 23. Kui konteineri kaal on lähedane tõsteseadme tõstejõule, töötatakse kahe võttega. Esialgu tõstetakse konteiner 20-30 cm kõrgusele (selles asendis kontrollitakse riputust, tõsteseadme pidurite vastupidavust ja töökindlust) ja seejärel lõplikule kõrgusele.
12. 24. Viltuse trossiga või noole pööramise teel koormaid kraanadega tõmmata (lohistada) ei ole lubatud.
12. 25. Horisontaalsel ümberpaigutamisel tuleb koorem teel olevaist takistustest vähemalt 0,5 m võrra kõrgemale tõsta. Koormat inimeste kohal tõsta, samuti inimestel noole pööramise ajal kraana töötsoonis viibimine on keelatud.
12. 26. Taglastusseadised koormate tõstmiseks ei tohi võimaldada koorma lahtihaakumist ning peavad tagama koorma stabiilsuse tema tõstmise ja teisaldamise ajal.
12. 27. Kraanade konksud peavad olema varustatud kaitseesadistega (lukk, karabiin, klamber jms.).
12. 28. Taglastusseadised (traaversid, tropid jms.) tuleb pärast nende proovimist või remonti kontrollida 10 minuti kestel koormusega, mis ületab arvutuslikku 25% võrra.

Tõstejõud ja proovimise kuupäev märgitakse seadise külge kinnitatud lipikule.

Kõik traaversid ja tropid registreeritakse spetsiaalses žurnalis.

12. 29. Tropi kandejõud peab vastama tõstetava elemendi raskuse mõjul temas tekkivale sisejõule, arvestades tugevuse varutegurit ja kaldenurka. Tropi minimaalne varutegur on 6.
12. 30. Terastrossid peavad vastama kehtivale riiklikele standarditele ja neil peab olema valmistaja-tehase tunnistus nende proovimise kohta.

Sellise tunnistuseta trosside saamisel tuleb saadetist kontrollida vastavalt GOCT-i juhenditele. Kontrollimata trosse ei tohi kasutada.
12. 31. Terastross kinnitatakse tõstemehhanismi külge nii, et oleks välditud tema katkihõõrdumise võimalus.
12. 32. Terastrossides ei tohi olla sõlmi ega jätkusid.
12. 33. Tõstetrossist peab tõstekonksu kõige madalamasse tööasendisse laskmisel jääma vintsi trumlile vähemalt poolteist keerdu.
12. 34. Trosside ristumine ja kokkupuutumine elektrikaablite ja -juhtmetega ei ole lubatud. Vajaduse korral tuleb terastrossid isoleerida.
12. 35. Aasad trosside otstel peavad olema tehtud vastavalt Riikliku Tehnilise ja Mäejärelevalve Inspektsiooni kehtivatele eeskirjadele.
12. 36. Igal tõsteplokil peab olema tehase tempel, mis näitab tema kandejõudu. Templi puudumisel peab plokket proovima. Plokkide tehniline ülevaatus tuleb teha igal aastal.
12. 37. Autokraana peab töötamisel paiknema tihedal, tasasel pinnal. Värskel puistepinnasel, samuti süvendite pervedel võib töötada ainult administratsiooni eriloal.
12. 38. Autokraana peab konteinerite laadimisel töötama väljatõmmatud tugikäppadel, mille alla on paigutatud tugevad ja stabiilsed alusklotsid.

Kraana ülesseadmisel pidurdatakse ta käsipiduriga ja välditakse libisemise võimalust.

12. 39. Autokraana töötamise ajal ei tohi lasta inimesi sellele töösooni, samuti ei tohi masinist töö ajal masinast väljuda.
12. 40. Tõsteseadmetel töötajad peavad omama vastava kvalifikatsiooni ja loa ning olema instrueeritud töötamiseks tõsteseadmetel.
12. 41. Konteinerite tühjendamisel tõsteseadme abil peavad töötajad olema varustatud spetsiaalriietuse, respiraatorite ja kaitseprillidega.
12. 42. Troppide ümberasetamiseks tõsteasendist konteineri tühjendusasendisse peab konteiner olema paigutatud kindlale alusele ning troppija jaoks peab olema käsi puuga piiratud teenindussild.
12. 43. Troppija ei tohi asuda troppide käivitamisele enne kui tõsteseadme juht selleks märku on andnud. Tõstmist ei tohi alustada enne kui troppija on eemaldanud tõsteseadme töösoonist.

Restpõlevkivituba mehhaniseeritud laadimine

12. 44. Estakaadi ümbrus peab olema planeeritud ja kaldega mitte üle 3°. Töötamiseks õhukummidel liikuvate masinatega peab laadimisplats olema sillutatud.
12. 45. Autode liikumise organiseerimiseks peavad olema üles pandud liiklusemärgid või spetsiaalsed viidad.
12. 46. Laadimisplatsil ei tohi olla kõrvalisi, mittevajalikke esemeid. Talvel tuleb plats hoida lumevaba ning autode libisemise vältimiseks vajaduse korral ka liivatada (ka juurdepääsuteed).
12. 47. Laadimine tuleb katkestada selleks ajaks, kui toimub vagunite tühjendamine.
12. 48. Laadimisel tuleb jälgida, et koos tuhaga ei laaditaks kõrvalisi esemeid. Töötamisel laadijaga D-452

- ei tohi tihk sisaldada tükke läbimõõduga üle 15 cm.
12. 49. Autojuht ei tohi laadimise ajal viibida kabiinis.
12. 50. Laadimismehhanismi töö-(manööverdamis-) tsoonis ei tohi viibida inimesi. Enne igakordset liikuma hakkamist või liikumissuuna muutmist peab mehhanismi juht veenduma, et tee on vaba.
12. 51. Järjekorras laadimist ootavad autod ei tohi peatuda ega manööverdada laadimismehhanismi töötsoonis.
12. 52. Laadimismehhanismide töötamise ajal ei tohi inimesed viibida estakaadil ega estakaadi sellel teenidussillal, kust toimub laadimine.
12. 53. Estakaadilt buldooseriga (punkri kaudu) laadimisel:
- Peab punker olema varustatud tugevate piiretega, et buldooseril ei oleks võimalik külgedelt või üle otsa alla libiseda. Buldooseri liikumistee pikikalle ei tohi ületada 5° , põikikalle peab olema alla 1° .
 - Buldooser ei tohi sõita enne punkri kohale, kui autojuht on kabiinist väljunud ja buldooserijuhi hile märku andnud.
 - Buldooseri liikumistest ülekäimine ja -sõitmine on laadimise ajal keelatud. Selle kohta peavad olema välja pandud vastavad keelusildid.
 - Laadimispunker peab olema ehitatud kehtiva tüüp-projekti või kinnitatud projekti (jooniste) järgi, mis tagab küllaldase tugevusvaru.
 - Auto peatumise koht peab olema täpselt tähistatud või varustatud piiretega, et punkri ava saaks täpselt veokasti keskkoha.
12. 54. Tolmava põlevkivituhha laadimine tuleb ilma erikorralduseta lõpetada, kui tuule tugevus tõuseb üle 6 palli (kõiguvad jämedad puuksad, telefonitraadid undavad, mets kohiseb).

12. 55. Tolmava põlevkivituha laadimisel peavad kõik töötajad olema varustatud spetsiaalriiete, kaitseprillide ja respiraatoritega. Tolmav autokoorem tuleb pealt niisutada (piserdada).

Restpõlevkivituha laotamine

12. 56. Töötada RPTU tüüpi (ka ümberehitatud) laotajatega on lubatud ainult tasasel (ilma järskude aukudeta) pinnal. Kultiveerimata künnil, samuti juurimis- ja kivikoristusaukudega või lohakalt kinniaetud dreenikaevikutega uudismaal töötamine ei ole lubatud.
12. 57. Töötaval laotamisagregaadil ei tohi külgsuunas viibida ligemal kui 5 m ja tagapool aga ligemal kui 20 m. Samuti ei tohi laotaja tigu käivitada laadimiskohale ligemal nimetatud kaugustest.
12. 58. Ummistuste ja rikete kõrvaldamine, samuti igasugune agregaaadi reguleerimine võib toimuda ainult seisva masina juures.
12. 59. Ei ole lubatud töötada kardaanikaitseta agregaadiga.

13. MAAPARANDUSMASINATE TRANSPORT

Masinate transport nende omal käigul

13. 1. Maaparandusmasinaid võib transportida oma käigul üksnes kõigi mehhanismide täielikul tehnilisel korrasolekul.
13. 2. Maaparandusmasinate liiklemine asulates ja teedel peab toimuma ranges kooskõlas kehtivate eeskirjadega (vt. "Eeskirjad liiklemiseks NSV Liidu teedel ning linnade ja asulate tänavatel").
13. 3. Tee langudel ja tõusudel, samuti raudtee, sildade, tammide ja teiste ehitiste ületamisel peavad maaparandusmasinad liikuma esimesel käigul. Nimetatud teelõikudes liikumisel on käiguvahetus lubamatu.

Enne ülesõidu alustamist tuleb veenduda ülesõidu võimalikkuses ja ehitise vastupidavuses. Raudteed ja asfaltkattega maanteed võib ületada roomikmasinatega ainult teepinna katmisel laudade või prussidega.

13. 4. Mootori seiskumisel tee langul või tõusul tuleb masin pidurdada sidurit lahutamata ja käiku välja lülitamata. Seejärel viia käigukang neutraalasendisse, käivitada mootor ja alustada uuesti liikumist.
13. 5. Teedel parkimisel tuleb maaparandusmasinate gabariidid tähistada päeval punaste lipukestega ja öösel punaste laternatega. Parkimine on lubatud ainult parmpoolisel teedäärel, takistamata teiste liiklusvahendite liiklust.
13. 6. Keelatud on läbida veekogusid ja soostunud teelõike vee ulatumisel üle roomikute (masina võimalikku vajumist arvestades). Veekogude ja soostunud teelõikude läbimise kohad tuleb selnevalt põhjalikult läbi sondeerida.
13. 7. Liikumisteel elektriliinide olemasolu korral tuleb kinni pidada käesolevate eeskirjade punkti 3. 2. nõuetest.
13. 8. Ekskavaatorite transportimisel peab ekskavaatori nool asuma fikseeritult piki liikumissuunda, kopp peab olema maapinnast tõstetud 0,7 m kõrgusele (kopa alumise servani arvestades). Draglaini kopp tõmmatakse noole alla ja seotakse selle külge keti või trossiga. Kallakpinnal liikumisel peab juht reguleerima ekskavaatori teel püsivust noole vastava asetusega.

Masinate transport treileriga

13. 9. Maaparandusmasinat võivad treilerile peale ja maha laadida ainult töötajad, kellel on luba antud tüüpi masina juhtimiseks.
13. 10. Masinate treilerile sõitmine peab toimuma spetsiaal-

seid kallakpindu mööda. Selleks võib kasutada ka klabritega ühendatud prusse. Üsarpalkide kasutamine ei ole lubatud.

13. 11. Treilerile pealelaadimiseesl peab masinist puhastama masina porist, reguleerima juhtimismehhanismid ja pidurid.

13. 12. Veok ja treiler peavad olema masinate peale- ja mahalaadimise ajal pidurdatud: rataste alla tuleb paigutada tugipakud.

13. 13. Treilerile laaditud masin peab olema vähimagi nihkumise vältimiseks platvormile kinnitatud tugipakkude ja trossi abil.

Masinate käiguosa ja ekskavaatoril ka pöördplatvorm pidurdatakse. Juhtimismehhanismid asetatakse neutraalasendisse ja kabiin suletakse.

13. 14. Treileri gabariidist väljuvatele masinaosadele tuleb paigutada hoiatussignaalid (punased lipukesed, laternad).

13. 15. Enne liikumise alustamist peab treilerit pukseeriva veoki juht kontrollima:

- a) masina treilerile kinnituse vastupidavust;
- b) puksirveadme seisukorda;
- c) veoki ja treileri pidurite korrasolekut (kontrollitakse kolme korduses);
- d) õhurõhku treileri kumides (kontrollitakse silma järgi);
- e) hoiatussignaalide olemasolu ja nende paigutuse õigsust treileri gabariidist väljuvatel masinaosadel.

13. 16. Masinate mahalaadimine treilerilt toimub samade vahendite abil kui pealesõit. Mahalaadimise ajal peavad olema eelnevalt veostatud kerevõllid.

Töstemehhanismide ning -vahendite teimimise (kontrollimise)
normid ja tähtajad

Jrk. nr.	Mehhanismi või vahendi nimetus	Teimimiskoormus		Staatilise teimi kestus min.	Teimimise sagedus	
		Vastuvõtuteimidel ja teimimisel pärast kapitaalremonti	Korralistel teimidel			
		Staatiline	Dünaamiline			
1.	Käsivintsid	1,25 P ₁	1,1 P ₁	1,1 P ₁	10	1 kord a.
2.	Talid	1,25 P ₁	1,1 P ₁	1,1 P ₁	10	1 kord a.
3.	Plokid ja polüspastid	1,25 P ₁	1,1 P ₁	1,1 P ₁	10	1 kord a.
4.	Tungrauad	1,25 P ₁	1,1 P ₁	1,1 P ₁	10	1 kord a.
5.	Teras-trossid ...	2 P ₁	-	2 P ₁	10	Iga 6 kuu järel
6.	Puuvill-, kanep- ja kapronkõied	2 P ₁	-	2 P ₁	10	Iga 6 kuu järel
7.	Tropid, riisad, rõngad jms.vahendid	2 P ₁	-	2 P ₁	10	Iga 6 kuu järel
8.	Kaitsevööd ja hoidekõied	300 kg	-	225 kg	5	Iga 6 kuu järel
9.	Ronimisrauad	180 kg	-	135 kg	5	Iga 6 kuu järel
10.	Puit- ja metallredelid	200 kg	-	200 kg	5	1 kord a.
11.	Nöörredelid	200 kg	-	200 kg	5	Iga 6 kuu järel

M ä r k u s e d : 1. P₁ - lubatav töökoormus kg.

- Dünaamiliselt teimitakse ainult siis, kui staatilisel teimil saadi rahuldavad tulemused. Dünaamiline teim seisneb koorma korduvas tõstmises ja langetamises.
- Staatilisel teimil peab koorem asetsema umbes 100 mm kõrgusel põrandast või maapinnast.

4. Teimimisel peavad trossid, köied ja ketid taluma teimikoorumust ilma katkemata, trossid ja köied - ilma märgatava kohaliku pikenemiseta, ketid - ilma üksiklülide väljavenimiseta.
5. Enne teimimist tuleb teha tõstemehhanismide ja -vahendite kontroll-ülevaatus ja nad vajaduse korral remontida.
6. Pärast kapitaalremonti kuuluvad kõik tõstemehhanismid ja -vahendid kohustuslikule teimimisele, sõltumata järjekordsest teimimisest tähtajast.

Lisa 2

Tuule tugevuse määramise ligikaudne skaala

Tuule tugevus pallides	Tuule iseloomustus	Tuule kiirus (m/sek)	Tuule hinnang silma järgi
1	2	3	4
0	Vaikus	0 - 0,5 (0)	Suits tõuseb vertikaalselt.
1	Vaikne tuul	0,6 - 1,7 (1)	Tuul on tunda nõrga puhanguna. Suits kalduv kergelt kõrvale.
2	Kerge tuul	1,8 - 3,3 (2,5)	Tuule puhumine on tunda näol. Puude lehed liiguvad kergelt.
3	Nõrk tuul	3,4 - 5,2 (4,5)	Puude lehed ja väiksemad oksad liiguvad kergelt.
4	Mõõdukas tuul	5,3-7,4 (6,5)	Liiguvad puude peenemad oksad.
5	Keskmise tugevusega tuul	7,5-9,8 (8,5)	Kõiguvad suuremad puude oksad.
6	Tugev tuul	9,9-12,4 (11)	Õhtsuvad jämedad puude oksad. Telefoni-traadid undavad.

Ohutustehnika tehnilisel hooldamisel ja väliremondil

1. Mullatöömasinate tehniline hooldamine ja remont viiakse läbi masinate seisu ajal. Masinate remondiplats tuleb eelnevalt ette valmistada: vabastada kõrvalistest esemetest, tasandada, seada korda tõsteseadmed, raskete esemete ja sõlmede alused.

2. Eriti ohtlik on remondi ajal masina liikuma hakkamine, seepärast peab olema käiguosa pidurdatud, roomikute ette ja taha asetatud klotsid.

3. Buldooseri, greideri ja ekskavaatori tööorganid tuleb enne remonti lasta maa peale või mingile kindlale alusele. Kasutatavad alused - toed, pukid jne. peavad olema küllalt tugevad, keraamilisi esemeid kasutada ei tohi.

4. Mullatöömasinate üksikuid agregaatide ja sõlmi võib tõsta ainult korras tõsteseadmetega, millel peab olema tunnistus või tempel kandjõu kohta.

5. Latt-tungraudadel tuleb kontrollida hammasrataste ja pörkseadme korrasolekut, vända kinnitust, vintsidel aga trosside kinnitust ja asetust trumli. Krüvitungraudadel peab olema korras keere, alus ja pörklinkeade.

6. Plokkide poliüspastide ülevaatusel on vaja veenduda, et tross ei puudutaks pleki tugesid ja et ei ristuks üleminekul ühelt plokilt teisele. Tuleb hoolikalt kontrollida tõstetektide keevitus- ja trosside kinnituskohati.

7. Hüdraulilistel ja pneumastilistel tungraudadel peavad olema tihedad ühendused, et oleks välditud vedeliku ja õhu väljavool töösilindritest. Tungrauad võib tõstetud eseme

alt vabastada ainult siis, kui ese on tõstetud asendisse tugevasti kinnitatud.

8. Talid, tungraud ja vintsid paigaldatakse stabiilselt ja kindlalt. Tõstmisel peab tungraud olema vertikaalasendis. Kangide ja teiste primitiivsete tõstevahendite kasutamine sõlmede ja agregaatide tõstmiseks on keelatud.

9. Raskete masinaosade horisontaalne ümberpaigutus tuleb läbi viia vastava kandjõuga kärudel.

10. Raskete sõlmede tõstmise ja allalaskmise ajal peavad töölised olema kaugusel, mis tagab nende ohutuse trosside purunemise korral.

11. Väljas on keelatud teha montaaži-, demontaaži- ja remonditöid tugeva tuulega (üle 6 palli), kiillasjää, lumega ja vihmajärgu korral.

12. Tõstmisel ja edasipaigutamisel ei tohi agregate kõigutada. Koormuse suunamiseks tuleb kasutada tugevat kanepliköit või peenikest terestrossi. Ei tohi seista tõstetava koormuse all ega sellest kinni hoida.

13. Tööriistad peavad olema korras. Haamid peavad olema korralikult varrestatud, vars peab olema kiilunud teraskiiluga.

14. Mutrivõtmed peavad vastama mutri suurusele. Mutri lanti- ja kinnikeeramisel ei tohi mutri ja võtme vahele asetada kumivõreajarat, metallplaati või teisi esemeid, võtme pikendamiseks ei tohi kasutada toru või teist võtmet.

15. Nutreid ei tohi lanti keerata haamri ja mutriliga. Enne demontaaži tuleb sõlmed ja agregaadid asetada kindlale töökohale.

16. Töötamisel koos elektrigaasikeevitajaga tuleb kasutada kindaid ja kaitseprille. Gaasiballoonid peavad olema paigutatud spetsiaalsetele kärudele või raamidele.

17. Mullatöömasinate remondil ei tohi kasutada lahtise leegiga valgusallikaid (petrooleumlamp, küünlad). Selleks tuleb kasutada 12v võrguga kaitstud elektrikandelampe. Lampi võib lülitada ainult pistikupesa abil, juhe peab kogu pikkuses asuma kummikaitses.

18. Mullatöömasinate ja mehhanismide montaažil tuleb poldide ja neetide avade kokkulangemist kontrollida spetsiaalsete kangide või montaažvõtmete abil. Kokkumonteeritud masinaid tuleb ringi ajada käsitsi, veendudes, et mehhanismidesse või sõlmedesse ei ole jäänud kõrvalisi esemeid, mis võivad põhjustada õnnetusjuhtumeid ja avariisid.

19. Pärast mullatöömasina mistahes agregaadi või sõlme remonti tuleb masinat katsetada nii tühikäigul kui koormusel. Enne katsetamist on vajalik:

- a) saata inimesed chutusse kangusse;
- b) kontrollida kaitsevõrede ühenduste kinnitust;
- c) määrada ja reguleerida liikuvad osad ja mehhanismid;
- d) kontrollida kaitseseadmete ja kontrollmõõteriistade näitude õigsust.

Katsetulemuste kohta koostatakse akt, masina passi või remondi arvestuse žurnaali tehakse vastav märge.

KINNITANUD

Koondise "Eesti Põllumajandustehnika"
esimehe asetäitja

J. Kriis

25. juulil 1967. a.

KOOSKÖLASTANUD

Eesti NSV ÜKKM
Tuletõrje Valitsus

J. Vaarman

24. juulil 1967. a.

MAAPARANDUS- JA TURBATOOTMISOBJEKTIDE
TULEOHUTUSE EESKIRJAD

1. Tuleohutus peab maaparandus- ja turbatootmistöödel olema tagatud kõikidel objektidel. Nende hulgas on olulisemateks:

- a) ekspluateeritavad ja ettevalmistatavad turbatootmisväljad;
- b) turbatoodang kõigis tootmisprotsessi staadiumides;
- c) tootmisseedmed ja -mehhanismid;
- d) Transpordiseadmed ja -vahendid;
- e) tootmispiirkonnas asuvad hooned ja ehitised;
- f) tootmispiirkonda ümbritsevad metsa- ja jäätmaalad (kuna nendel puhkeva tulekahju levimine võib ohustada eelmistes alapunktides loetletud objekte).

I. Tuletõrjeprofülaktilised abinõud

2. Maaparandusobjektidel ning turba tootmis- ja kuivatusväljadel tuleohutuse eeskirjade täitmise ja tuletõrjeinventari olemasolu ning korrasoleku eest vastutav isik määratakse organisatsiooni või asutuse juhataja vastava käskkirjaga.

3. Tuletõrjeprofülaktilised abinõud seisnevad selgitustöö tegemises maaparandus- ja turbatootmisobjektide ning põllumajanduslike ettevõtete töötajate, metsatöölise ja muu elanikkonna hulgas, tuleohutusabinõude ellurakendamise kontrollimises, tuld tõkestavate barjääride (mineraliseeritud ribad, tuletakistusribad, kraavid, sihid, jms.) rajamises ning muude abinõude rakendamises, mis aitavad tõsta turbatootmisalade ja puistute tuleohutust.

4. Turbatootmisettevõtte administratsioon peab objekti territooriumile ja seda ümbritsevatele metsaaladele üles panema vastavad plakatid, üleskutsed ja keelusildid.

5. Turbatootmisalal ja metsas ning nende läheduses töötavate tootmisettevõtete korstnad peavad olema tuleohutlikul ajal varustatud sädemepüüdjatega.

6. Turbatootmisobjekti territooriumil ja seda ümbritsevas metsas on igasugune tuletegemine, samuti suitsetamine väljaspool suitsetamiskohti keelatud alates lume sulamisest kevadel kuni tuleohutliku aja lõppemiseni. Nimetatud keeld tuleb avaldada üldiseks teadmiseks sellekohaste siltide väljapaneku teel objekti piirkonnas.

7. Suitsetada võib vaid selleks ettenähtud kohtades, kus paberossitste jaoks peavad olema veenõud. Suitsetamiseks eraldatud koht peab olema kaetud liiva-, mulla- või rübukihiga ning see tuleb tähistada sildiga "Suitsetamise koht".

8. Kulu, hagu, ralejäätmel jms. võib põletada üksnes tuleohutul ajal - kevadel või sügisel; põletustöödest tuleb informeerida metsamajandit, kelle territooriumil turbatoot-

misväli või seda piirav metsaala paikneb. Ühtlasi teatatakse metsamajandile tuleohutuse eest vastutavate töötajate nimed.

9. Raiejäätmete põletamine peab toimuma väikestes hunnikutes vähemalt 10 m kaugusel metsast või 6 m kaugusel raielangile (puhastamata alale) kasvava jäetud puudest ja põõsastest. Raiejäätme hunnikute üheaegne põlemasüütamine on keelatud. Kogu põletamisega seotud aja vältel ei tohi seda tööd teostavad isikud põletamiskohalt lahkuda enne kui kõik tulekolded on täielikult kustutatud või kui saabub vahetus. Töö võib lugeda lõpetatuks alles seejärel, kui kõik lõkkeasemed on veega üle valatud ning põletamiseks kasutatud maa-ala hoolikalt kontrollitud.

10. Enne raiejäätmete, hagude, kulu jms. põletamist turbatootmisväljal, metsas ja põllul peab rakendama abinõud tule levimise vältimiseks naaberaladele. Kohtadesse, kus puuduvad usaldatavad looduslikud või kunstlikud tõkked, tuleb rajada mineraliseeritud ribad.

11. Tuleohtlikul ajal tekkivad raiejäätmed tuleb koguda hunnikutesse, mis asuvad üksteisest vähemalt 10 m ja kasvava metsa servast vähemalt 20 m kaugusel.

12. Mõõdapääsmatu vajaduse korral on lõkete tegemine ja igasugune muu tegevus, mis võib põhjustada tulekahju, lubatud vaid juhul, kui on võetud tarvitusele abinõud tulekahju vältimiseks ning lõkke tegemine tuleohtlikul ajal on kooskõlastatud metsavalve või riikliku tuletõrje järelevalve kohaliku töötajaga.

Lõkketule aluselt tuleb kõrvaldada taimekate, risu ja teised süttivad materjalid. Peale selle peab lõkketule koht olema piiratud 0,75 - 1 m laiuse mineraliseeritud ribaga. Pärast lõkketule tegemist kustutatakse tuli hoolikalt - valatakse veega üle või kaetakse mullaga, kuni hõõgumine on täielikult lõppenud.

13. Kogu turbatootmise territooriumi koos seal asuvate hoonete, valmistoodangu ladudega jms. eraldatakse metsaval-

veorganite nõudmisel ümbritsevast metsast muude tõkete puudumisel vähemalt 30 m laiuse tuletakistusribaga. Riba keskele rajatakse kraav, mille põhja laius peab olema vähemalt 1 m, seejuures peab kraavi põhi ulatuma mineraalse pinnase ni või olema vähemalt 0,5 m allpool põhjavee taset.

Tuletakistusribad tuleb rajada ka tükki- ja freesturba kuivatusväljade vahele.

14. Turbatootmisobjektide, metsas paiknevate ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide, ladude ning inimasulate territooriumid tuleb puhastada kuivanud rohust, puidujäätmetest (laastud, saepuru) ja muust kergesti süttivast materjalist ning piirata metsamajandi nõudmisel tuleohtlikuks ajaks turbatootmisvälja ja metsa poolt vähemalt 1,4 m laiuse mineraliseeritud ribaga.

15. Asula serv peab olema tükkturba kuivatusväljast vähemalt 100 m ning freesturba kuivatusväljast vähemalt 300 m kaugusel.

16. Turbatootmisobjekti territooriumi läbivad raudteed ja suure liiklusega maanteed peavad olema piiratud vähemalt 1,4 m laiuse mineraliseeritud ribaga.

Turbatootmisettevõtte administratsioon on kohustatud laskma puhastada 10 m laiused ribad kummalgi pool metsi läbivaid väljaveoteid ja hoidma need puhtad kogu tuleohtliku aja vältel. Eriti tuleohtlikel aladel peab nimetatud ettevõtte rajama metsamajandi nõudmisel piki väljaveoteid 5-10 m kaugusele tee servast vähemalt 1,4 m laiused mineraliseeritud ribad.

17. Tuletakistusribalt on tarvis kõrvaldada kõik kasvavad puud, põõsad, lamapuit ning muud süttivad materjalid ja praht. Enne turbatootmise algust peab tuletakistusribalt eemaldama ka kanarbiku ja kulu.

18. Tuletakistusribade rajamise viis ja vahendid valitakse sõltuvalt metsakasvu ja pinnase tingimustest, vastavate mehhanismide ja abinõude olemasolust ning võimaliku tulekahju levimise intensiivsusest.

Turbatootmisobjektide tuletakistusribadel on soovitatav kasvatada lupiini, mesikut või muid tule levikut takistavaid taimi.

19. Traktorite ja teiste mehhanismide parkimiskohad peavad asuma väljaspool turbatootmisvälja mineraalse pinna-sega maal ja vähemalt 100 m kaugusel turbaaunadest ning hoonetest. Parkimiskohalt ja selle ümbrusest tuleb kõrvaldada taimkate. Parkimisplats peab olema piiratud vähemalt 1 m laiuse mineraliseeritud ribaga.

20. Traktorite ja teiste mehhanismide parkimiskohtades on keelatud:

- a) suitsetada, kasutada väliääse ja leeklampe ning teha keevitustöid;
- b) soojendada lahtise tulega autode, traktorite ja teiste masinate mootoreid ning muid osi;
- c) jätta autode, traktorite ja teiste masinate kütusepaakide avad sulgemata;
- d) laadida akumulaatoreid;
- e) pesta masinate osi ning käsi ja rõivaid kergesti süttivate vedelikega;
- f) hoida kergesti süttivaid ja põlevvedelikke.

21. Kasutatud puhastusmaterjalid (kaltsud, narmad) peab koguma tihedalt suletavatesse metallnõudesse, mis pärast vahetuse lõppu tühjendatakse selleks ettenähtud ohutusse kohta.

Läbitöötatud õli tuleb hoida metallvaatides väljaspool traktorite ja autode parkimis- ja teenindamiskohti.

22. Mootori töötamisel kuumenevad plokikaas, väljalaske kollektor ja väljalasketoru kollektoripoolne osa kõrge temperatuurini, mis võib põhjustada nendele sadestunud tolmu ja õli süttimise. Mootorilt mahapudenenu süttinud tolm ja mustus võib turbapinnasele sattudes tekitada tulekahju turbatootmisväljal.

Et nimetatud õnnetusi vältida, peavad traktoristid-masinistid ja autojuhid hoidma mootorit ülekuumenemise eest. Keelatud on ära võtta töötava mootori külgmisi kaitseplekke.

Kollektori ja teiste sõlmede puhastamiseks sadestunud turbatolmust tuleb traktorid varustada luudade või spetsiaalsete terasharjadega.

23. Traktoristid-masinistid ja autojuhid peavad vähemalt üks kord vahetuse jooksul puhastama selleks ettenähtud kohas mootorite kollektorid, väljalasketoru ja nende ümberrused tolmust ja õlist.

24. Tuleohtlikuks ajaks peab traktorite ja autode summutid varustama töökindlate sädemepüüdjatega.

25. Turbatootmis- ja veotöödel kasutatavad autod, traktorid, ekskavaatorid ja muud mehhanismid peavad olema eeskujulikult korras.

Regulaarselt tuleb kontrollida kollektori ühenduskotade tihedust mootoriploki ja väljalasketoru juures. Gaasi läbilaskmise ilmnemisel pingutada kinnituspolte, tihendite läbipõlemise korral asendada need viivitamatult uutega. Seejuures on lubatud kasutada ainult kuumuskindlaid asbesttihendeid.

26. Turbatootmisväljal on keelatud töötada traktorite või muude seadmetega, mille õlirõngad ja gaasijaotusmehhanismi klapid on kulunud.

27. Traktori-, auto- ja ekskavaatorijuht peab tähelepanelikult jälgima kogu toitesüsteemi ja toititorustiku kinnituskotade korrasolekut. Kõik toititorustikus, kütusepaagis, karburaatoris ja mujal toitesüsteemis, samuti mootori ja mehhanismi õlitus- või hüdrauililises süsteemis esinevad lekkimised tuleb viivitamatult kõrvaldada.

28. Mootori käivitamisel ei ole lubatud soojendamiseks kasutada lahtist tuld. Keelatud on remontida karburaatorit ja kütusetorustikku töötava mootori puhul.

29. Traktori-, auto- ja ekskavaatori toite- ja süütesüsteem peavad olema hästi välja reguleeritud. On lubatud

kasutada ainult täiesti terve isolatsiooniga süütejühtmes-
tikku. Samuti peab olema igati korras käivitusmootori
elektriseadmetik. Sädelemise vältimiseks tuleb juhtmed tu-
gevasti kinnitada vahetult süüteküünalde kontaktide külge.
Jühtmestiku juures esinevad mittevajalikud ripped peab lik-
videerima, selleks on keelatud siduda juhtmeid sõlme. Moo-
tori elektrijühtmeid ja -seadmeid on tarvis regulaarselt
puhastada tolmust, õlist ja kütusest. Järsu nurga all kul-
gevatele jühtmetele tuleb mootori või kere vahetus lähedu-
ses asuvatele löikudele paigutada täiendav isolatsioon.

30. Traktorite ja teiste turbatootmisseadmete remonti,
mis on seotud keevitamise või lahtise tule kasutamisega, ei
ole lubatud teostada vahetult turbatootmisväljal. Nimetatud
liiki remonttöid võib läbi viia ainult töökojas või spet-
siaalsel turbakihist, rohust, puidujäätmetest, okstest ja
muust süttivast prahist puhastatud platsil.

31. Kõik traktorid, ekskavaatorid ja autod tuleb va-
rustada vahtkustutitega. Kustutite kerrasolekut kontrolli-
takse 2 korda aastas. Lisaks vahtkustutile peab igal trak-
toril, ekskavaatoril ja autol olema 2 m pikkuse nõõriga va-
rustatud ämber.

32. Turbatootmisväljadel jms. objektidel peab kerges-
ti süttivaid ja põlevvedelikke hoidma spetsiaalselt sisusta-
tud välihoidlates, mille lähedusse on paigutatud tankimis-
punkti seadmed. Vedelkütuse välihoidlas olevate reservuaa-
ride kogumaht ei tohi ületada 50 m³.

33. Vedelkütuse ladu peav asuma väljaspool turbatoot-
misvälja ning olema turbaaunadest vähemalt 100 m ja hoone-
test-ehitistest vähemalt 50 m kaugusel.

Vedelkütuse laoplatz tuleb piirata vähemalt 3 m laiuse
ülesküntud ribaga. Kütusetsisternide maapealse paigutuse
korral kaetakse laoplatz ja selle juures olev tankimispunkt
(vähemalt 50 m² ulatuses) liiva- või räbukihiga.

Kergesti süttivate ja põlevvedelike laialivalgumise
vältimiseks tulekahju puhkemise või avari korral tuleb maa-

pealsed reservuaarid piirata muldvallitise, mille kõrgus peab olema vähemalt 0,75 m ja harja laius vähemalt 0,5 m.

Vedelkütuse reservuaarid peavad olema väljast puhtad ja kuivad ning suletud.

34. Kergesti süttivate ja põlevvedelike vaatide paigutamisel lattu on tarvis olla eriti ettevaatlik. Vaadid tuleb asetada korkidega ülespoole. Lekkivate korkidega vaatide lattu paigutamine on keelatud.

Tühjad vedelkütuse vaadid tuleb tihedalt sulgeda ning vähemalt 20 m kaugusel laost ja tankimispunktist virna laududa.

35. Vedelkütust võib vedada ainult täiesti korras vaatides, mis transportimise ajaks paigutatakse korkidega ülespoole. Vaadid peavad olema suletavad vindiga metallkorkidega. Puupruntide ja kaltsude kasutamine metallkorkide asemel on keelatud. Vaatide alla tuleb panna puust alused (pesad).

36. Vedelkütuse laoplatsti valvuriputka (kui selle järele on vajadust) tuleb ehitada lao värava juurde, reservuaaridest ja vaatidest vähemalt 20 m kaugusele.

37. Tankimisel peavad traktorid, autod jt. asuma tsisternist vähemalt 5 m kaugusel. Tankimisele saabunud mehhanismid ei tohi tankimist oodates viibida tankimispunktile lähemal kui 50 m.

Tankimisel mahavalgunud vedelkütus tuleb hoolikalt katta liiva või mullaga ja seejärel koristada.

Autode, traktorite ja teiste iseliikuvate masinate tankimisel ning kütusepaakide kontrollimisel ei tohi kasutada lahtist tuld ega suitsetada.

38. Vedelkütuse laoplatstile ja tankimispunkti juurde tuleb paigutada hästiloetavad hoiatussildid, mis rangelt keelavad neis kohtades suitsetamise, lahtise tule kasutamise ning sädemepüüdjatega varustamata traktorite sõitmise tankimisplatsile (vt. p.7).

39. Vedelkütuse lao ja tankimispunkti territooriumil

on keelatud kasutada tööriistu ja seadmeid, mis on valmistatud löökiide puhul sädemeid andvast metallist.

40. Pärast tööd on keelatud jätta autosid, traktoreid ja teisi iselikuvaaid masinaid tankimiskohale lähemale kui 40 m.

41. Laoplatsil ja tankimispunktis peab olema vähemalt 2 vahtkustutit, 2 liivakasti (maht vähemalt $0,5 \text{ m}^3$), villane või asbestvaip ($2 \times 2 \text{ m}$), tünn veega (maht 250 l), 2 ämbrit ning vajalikul arvul labidaid ja kühvleid juhuks, kui puhkeb tulekahju.

42. Tükk- ja freesturba kooshoidmine on lubatud vaid erandina, seejuures peab tükk- ja freesturba ladustamiskohade vahe olema vähemalt 150 m.

Lao territooriumile paigutatud turbaaunade pikkus ei tohi olla üle 125 m ning laius jalami juures üle 30 m. Tükk- turba auna maksimaalseks kõrguseks võib olla 7,5 m, freesturba aunal - 7 m.

43. Turbakogumismasinade juhid ja jaoskonna meistrid peavad regulaarselt kontrollima freesturbaaunade temperatuuri. Kui auna temperatuur on tõusnud üle 50°C , tuleb sellest viivitamatult teatada ettevõtte juhtkonnale.

44. Freesturba kogumisväljad jaotatakse turba isesüttimisomadustest olenevalt kahte kategooriasse: ohtlikeks ja väheohtlikeks.

Ohtlikusse kategooriasse kuuluvad väljad, millelt turbatootmine toimub esimest aastat, samuti mitmendat aastat ekspluateeritavad väljad, kus ajavahemikus eelmisest aastast kuni järgmise aasta 1.aprillini tekkisid isesüttimiskoldeid rohkem kui 20% ulatuses turbaaunade üldarvust või väljad, kus isesüttimiskoldeid avastati enne 1.oktoobrit.

Esimene temperatuuri mõõtmine tuleb teostada hiljemalt 10 päeva jooksul pärast turbatootmise hooaja algust. Aunade temperatuuri kontrollimine lubatakse katkestada alles isesüttimiskoldeite tekkimisel, auna temperatuuri tõusmisel üle 50°C või pärast kuumenenud aunade täielikku isoleerimist.

Ise süttimise suhtes ohtlikel turbaväljadel tuleb aegade temperatuuri mõõta vähemalt kord iga 15 päeva jooksul (kuni 1. oktoobrini), pärast 1. oktoobrit - vähemalt kord kuus. Väheohtlikel turbaväljadel tuleb aegade temperatuuri mõõta vähemalt üks kord kuus.

45. Kõik turbatootmisväljal töötavad inimesed peavad teostama tulevalvet oma nägemisringi piirides. Üle 50 ha suuruse tootmispinnaga turbaväljadel (-rabades) peab tulevalve pidamiseks ehitama vaatlustornid.

46. Turbatootmisväljadel puhkevate tulekahjude õigeaegseks avastamiseks ja kustutamiseks peavad turbatootmisettevõtted kogu tuleohtlikuks ajaks rakendama tegevusse patrullid. Tuletõrje-patrullteenistuses olevad isikud varustatakse tulekustutuse käsiriistadega (labidad, kõplad jms.) ning häireandmise vahenditega (viled vms.).

47. Turbatootmisvälja (-raba) juurde kulgevad juurdepääsuteed ja nendel olevad sillad, samuti hoonete, veevõtu kohtade ning tuletõrjehüdrantide juurdepääsuteed ja läbisõidud peavad olema alati korras ning neid ei tohi millegagi tõkestada.

48. Klumajades, ühiselamutes ja nende territooriumidel on keelatud:

- a) kinni maalutada tagavaraväljapääse;
- b) kasutada lahtist tuld ja suitsetada põõningutel; keldrites, kuurides ning süttivate materjalide hoidmise kohtades;
- c) ehitada trepikodadesse ja üldkasutatavatesse koridoridesse sahvreid ning panipaiku ja hoida läbipääsu takistavaid materjale ning esemeid;
- d) hoida kergesti süttivaid vedelikke tubades ja üldkasutatavates koridorides;
- e) kasutada priimuste, petrooleumi-gaasipliidade jms. täitmiseks valgustuspetrooleumi asemel bensiini, ligroiini vms.; valada petrooleumi süüdatud priimustesse ja petroo-

leumigaasipliitidesse ning kasutada petrooleumi valamise juures lahtist tuld;

f) seada üles teemasinaid, kasutada priimuseid ja petrooleumi-gaasipliite trepikodades, kuurides ja puuseinte läheduses ning üldkoridorides, kui majas on köögid;

g) asetada triikraudu, elektripliite ja teisi soojendusriistu süttivaile esemeile ilma spetsiaalse aluseta.

49. Ruumides (olenemata nende otstarbest), mis pärast tööd lukustatakse ning mida öisel ajal ei kontrollita, peab elektrivoolu kogu võrgust välja lülitama. Ülejäänud ruumides võib pärast töö lõppu jätta voolu alla ainult ekspluatatsioonitingimuste kohaselt vajaliku valvevalgustuse.

50. Elektrivõrkude ja -riistade ekspluateerimisel on keelatud:

a) kasutada vigastatud või riknenud isolatsiooniga elektrijuhtmeid. Korratud elektrivõrkudes, mis võivad põhjustada sädelemist, lühist, juhtmete kuumenemist vms., tuleb viivitamata kõrvaldada või vool elektrivõrgust välja lülitada;

b) lasta elektrijuhtmetel ripneda, neid omavahel kokku puutada (välja arvatud põimitud juhtmed) või olla kokku puutes hoone konstruktiivsete elementidega ja mistahes esemetega;

c) kasutada mittestandardseid (omatehtud) sulavkaitsmeid;

d) paigaldada ajutisi elektrijuhtmeid; juhtmeid on lubatud pikendada vaid voolikjuhtmetega ning kinniste pistikühendajate abil;

e) elektrijuhtmeid sõlmida, juhtmeid ja valgustuspunkte õigest asendist kõrvale tõmmata; riputada elektrijuhtmete otsa lambivarje, laearmatuure vms.;

f) kasutada paberist või muust süttivast materjalist lambivarje ilma spetsiaalse raamistikuta, mis tagab ohutu kauguse lambivarju ja elektripirni vahel;

g) riputada elektrijuhtmeile ja isolaatoreile riie-
tusesemeid, pilte jm. ning katta juhtmeid tapeediga;

h) jätta elektrivõrku lülitatud seadmed järelvalveta;

i) viia elektrijuhtmeid ilma täiendava isolatsioonita
(portselanpliibud, eboniitorud vms.) läbi seintest, vahe-
seintest jne.;

j) kasutada küttekehadena mittestandardseid (omateh-
tud) elektrisoojendeid või võimsaid hõõglampe.

51. Kui ruumide valgustamiseks kasutatakse petrooleu-
mi-laelampe, tuleb need hästi kinnitada ning seada lambi-
klaasi kohale metallist kaitsekuppel. Kaugus lambiklaasi
ülaservast süttiva või raskesti süttiva laeni peab olema
vähemalt 70 cm ning seinani vähemalt 20 cm.

Petrooleumilaternad ja -laualambid peavad olema püsi-
vate, ümberkukkumist vältivate alustega.

52. Petrooleumivalgustuse puhul on keelatud:

a) kasutada klaasita ja nõrgalt kinnitatud peadega
lampe, samuti lampe, mille klaasid ei püsi kindlalt lambi-
peades või tahid ei vasta laiuselt ja paksuselt peade mõõt-
metele;

b) täita süüdatud lampe ja laternaid petrooleumiga
või valada neisse petrooleumi lahtise tule valgeli;

c) kasutada lampe pööningutel, ladudes jm. Vajaduse
korral on lubatud neis kohtades kasutada ainult tormilater-
naid või kantavaid akumulaatorlampe;

d) jätta süüdatud lampe ja laternaid süttivate eseme-
te lähedale ning kohtadesse, kus neid võidakse ümber ajada;

e) täita petrooleumilampe bensiini, ligroiini või
traktoripetrooleumiga.

53. Kortteris on lubatud hoida kuni 8 liitrit petroo-
leumi ja 1 liiter bensiini.

54. Tuletikud tuleb hoida väikestele lastele mitte-
kättesaadavas kohas.

55. Elamute küttekollete suitsulõõre ja korstnaid tuleb puhastada enne kütteperioodi algust ja kütteperioodi kestel vähemalt üks kord kahe kuu jooksul.

56. Ahjude kütmine peab olema lõpetatud vähemalt 2 tundi enne magamaheitmist.

57. Kütte- ja soojendusseadmete kasutamisel on keelatud:

a) süüdata ahjudes ja pliitides tuld kergesti süttivate vedelike (bensiini, petrooleumi jne.) abil;

b) kasutada kütmiseks puid, mis on küttekoldest pikemad; küdemise ajal peavad küttekollete ukсед olema suletud;

c) kuivatada puid, riietus- ja muid süttivaid esemeid ahjudel, pliitidel või nende juures;

d) hoida korteris (ühiselamus) kütust koguses, mis ületab päevase vajaduse;

e) hoida süsi ja tuhka süttivast materjalist nõus või süttivast materjalist alusele asetatud metallnõus;

f) kinnitada korstnate külge raadio- ja televiisoriantenne;

g) jätta küdevad ahjud, pliidid, süüdatud petrooleumikeetjad, gaasipliidid, primused jms. järelevalveta või usaldada need väikeste laste hoolde.

58. Küttekoldest kõrvaldatav tuhk ja söed tuleb veega niisutada ja asetada selleks määratud tuleohutusse kohta.

59. Kõikidele turbatootmisobjektile tööle asuvatele uutele töolistele ja teenistujatele tuleb korraldada esmane tuleohutusala instrueerimine tuleohutuse üldeeskirjade tundmises ja side- ning tulekustutusvahendite kasutamises. Pärast vahetult töökohale suunamist peavad töölised ja teenistujad läbi tegema korduva instruktiaafi, mis käsitleb tsehhi, töökoja, lao, turbatootmis- või maaparandusmasina tuleohutusnõudeid.

60. Turbatootmise alal töötajatele tuleb peale inst-

rueerimise korraldada veel tuletõrjetechniline miinimum riikliku tuletõrje järelevalve 10-tunnise programmi alusel ning neile peab olema välja antud sellekohane tõend.

61. Turbatootmisobjekti maa-alal ja metsas paiknevad ettevõtted, asutused ja organisatsioonid, samuti laod, tootmishooned ja elamud peavad olema varustatud vajalike tulekustutusvahendite ja -inventariga (käsi- või mootorpumbad, tulekustutid, veetünnid, liivakastid, labidad, kirved, pootshaagid jms.). Kõik tulekustutusvahendid ja tuletõrje-inventar peavad olema alati korras ja asetsema selleks määratud kohal.

Tuletõrjeinventari, käsi- ja mootorpumpade ning muu varustuse kasutamine kõrvaliseks otstarbeks on keelatud.

62. Võimaliku tulekahju kiireks likvideerimiseks peab turbavarumiskohas olema küllaldaselt kustutusvahendeid. Freesturba tootmiskohas peab olema vähemalt üks alaliselt veega täidetud hüdropult, tükkturba kuivatamiskohas aga iga brigaadi kohta ämber 2 m pikkuse nõoriga. Peale selle peab turbatootmisväljal olema üks mootorpump (MM-1200, MII-800 või M-600) ning freesturbaväljal veel lisaks traktorile paigutatud reetorpump.

63. Igas turbatootmisettevõttes peab olema nii palju tuletõrjeinventari ja transpordivahendeid, et need võimaldaksid metsatulekahju kustutada.

64. Turbatootmisettevõttes puhkevate tulekahjude kustutamiseks vajalik tuletõrje-veevarustus tuleb korraldada järgmiselt:

a) lahtised tehniiveekogud (basseinid), mis on rajatud teede ja turbatootmisobjekti tootmis-, majandus- ning elamissektorite lähedale;

b) tuletõrjeliselt ettevalmistatud leoduslikud veekogud (jõesed, kraavid, kollektorid). Veekogude tuletõrjeline ettevalmistamine seisneb nende juurdepääsuteede ja veevõtusildade rajamises, ülespaisutamises, süvendamises jne.;

c) veetorustik, mille läbimõõt võimaldab juhtida tulekahjukohale kustutustöödeks vajalikul hulgal vett.

65. Kõik turbatootmisobjektidel olevad veevõtukohad peavad tulekahju korral kindlustama veega varustamise.

66. Kuni 25000 tonnise aastase tootmisvõimsusega turbaväljadel peab leiduma veetagavara, millest jätkub tulekahju kustutamiseks 48 tunni jooksul. Seejuures ei tohi ühe veehoidla kasulik maht olla alla 90 m^3 , s.t. veetagavarast peab piisama tuletõrje mootorpumba vahetpidamatuks töötamiseks vähemalt 3 tunni jooksul, kui veekulu on 500 liitrit minutis.

Vee tase veehoidlas peab olema dreeni- ja kuivenduskraavide põhjast madalamal.

67. Tuletõrje-veevõtukohad peavad olema varustatud juurdepääsuteedega ning platvormidega tuletõrjeautode ja -mootorpumpade paigutamiseks. Tuletõrje-veehoidla juures peab olema ligipääsetav, korrastatud $12 \times 12 \text{ m}$ suurune plats tuletõrjeautode jaoks.

68. Tuletõrjehüdrandid ja -veevõtukohad peavad olema tähistatud 2-3 m pikkuste teivaste külge kinnitatud viitadega "Tuletõrje-veevõtukoht".

69. Tuletõrje-veevõtukohtade pidevaks korrashoiuks on tarvis:

- a) keelata neisse prahi loopimine;
- b) jälgida, et kaldad ja nõlvad, samuti veevõtuseadeldised oleksid terved ja korras;
- c) kanda hoolt, et veevõtukohas oleks alati nõutav hulk vett;
- d) jälgida, et veevõtukohtade juurdepääsuteid millegagi ei tõkestataks ning et teed oleksid korras.

70. Tuletõrje-veehoidlate ja veevõtukohtade paigutus turbatootmisobjektidel peab olema valitud nii, et nende teenindamisraadius ei oleks üle 250 m.

71. Tuletõrje-veevarustuse otstarbeks kasutatavatele kraavidele, kanalitele, ojadele jne. tuleb ehitada paisud, mis tagavad vähemalt 0,6 m sügavuse kasuliku vee seisu.

toorfresturba kihiga. Tulevalve võib lõpetada alles pärast seda, kui on veendunud, et kõik tulekolded on täielikult kustunud.

Pinnatulekahju kustutamine

91. Pinnatulekahju kustutamise meetodi valikul peab arvestama:

- a) tule intensiivsust;
- b) tulekahju staadiumi;
- c) olemasolevate kustutusvahendite ja tuletõrjetehnika hulka;
- d) kohalikke tingimusi (puistu seisukord; ilmastik jne.);
- e) kasutada olevate kustutustööliste hulka.

92. Pinnatulekahju kustutamisel rakendatakse järgmisi viise:

- a) tule pekmine puu okstega;
- b) liiva või mulla loopimine tulele;
- c) tõkkeriba rajamine;
- d) pinnakatte (taimestiku) ja risu eemaldamine;
- e) tulekahjuala piiramine ülesküntud ribaga;
- f) tõkkevööndi ettepõletamine (vastu-pinnatuli);
- g) keemiliste tulekustutusvahendite kasutamine;
- h) veega kustutamine.

93. Tule pekmiseks (materdamiseks) kasutatakse koha pealt murtud 1,5 - 2,0 m pikkusi oksa või väiksemate puude latvu. Tuld materdades ei lööda leegi pihta otse ülalt alla, vaid tulekahju välisservast sissepoole suunatud pühkimise-sarnaste hoopidega. Ülalt alla löömisel võivad lenduvad sädemed pinnakatte uuesti süüdata.

Oksakimbud ja ladvad vahetatakse kohe uute vastu, kui

neilt lehed või okkad on maha tulnud. Tule materdamiseks sobivad kõik puuliigid, ent eelistada tuleb okaspuid, mis on vastupidavamad.

94. Põleva metsaaluse liiva või mullaga katmiseks kaevatakse labidatega iga 3-5 m järel augud ning aukude vahed kaetakse nendest saadud pinnase tiheda kihiga. Mulda või liiva tuleb loopida tule piirile nii, et korraga saaks katta suuremat pinda. Laialiipimisega ei tohi liialdada, sest ka laiailipaisatult peab mulda või liiva jääma nii paksult, et tal oleks jõudu leegi summutamiseks.

95. Kui leek on nii tugev, et tule piiril ei ole võimalik kustutustööd teha, peab tulest haaratud ala piirama tule levikut takistavate tõkkeribade rajamise teel.

Metsatulekahju piiratakse ülesküntud tõkkeribaga hõredas metsas, metsalagendikel, ülestõttatud metsaaladel ja metsasihtidel. Traktoriatrade ja buldoosrite kasutamisel piisab ainult ühest ribast, hobuatradega tuleb aga rajada 2-3 (või rohkem) ülesküntud riba.

Mineraalse tõkkeriba laius oleneb pealetungiva tule tugevusest ning peab olema 0,5 - 2 m. Tõkkeriba otsad peavad ulatuma tule levikut pidurdavate takistusteni (teed, ojad jms.). Rajatava tõkkeriba kaugus pealetungivast tulest peab olema nii suur, et riba rajamine oleks võimalik lõpetada enne kui tuli tõkkeribani jõuab.

96. Taimkatte, maakamara ja risu eemaldamiseks kasutatakse labidaid, kõplaid, rebasid jms. Pinnakate eemaldatakse täielikult kuni mineraalpinnase paljastumiseni.

97. Kustutustööde juhi korraldusel viiakse läbi tule-takistusribade või ka laiade vööndite ettepõletamine tule leviku teele, nn. vastu-pinnatule tegemine. Ettepõletamiseks nimetatakse pealetungiva tule ees asetseva tuleohtliku materjali hävitamist. Selleks määrab kustutustööde juht tugiliinid, millelt süüdatakse pinnakate. Tugiliinideks võivad olla mineraliseeritud ribad, ojad, teed jms. Kui need puuduvad, rajatakse enne vastu-pinnatule süütamist maaharimis-

riistade, kemikaalide vesilahuste või käsiriistade (labidad, köplad, rehad jm.) abil 40-50 cm laiused tõkkeribad.

Vastu-pinnatuld saab süüdata spetsiaalsete süüteaparaatide, leeklampide või tõrvikute abil. Lühikest aega põlevate tuletikkude, paberitükkide jms. abil ei ole võimalik vastu-pinnatuld süüdata.

Tugiliini piir määratakse tulekahjust kaugusele, mis võimaldab ettepõletamise lõpetada enne tulekahju lähedale jõudmist.

98. Metsatulekahjude keemiline kustutamine seisneb kemikaalide lahuse pihustatud joa suunamises:

a) vahetult tulle- või leegi alumisse ossa kuni põlemise täieliku lõppemiseni või nõrgenemiseni sel määral, et tuld on võimalik okstega materdades lõplikult summutada;

b) tulerinde ees olevale pinnasele (tuld tõkestava riba loomine).

99. Metsa- ja turbatulekahjusid kustutatakse veega kohtades, kus leidub looduslikke veekogusid (jõed, järved, magistraalkraavid) või veehoidlaid ning kuhu on võimalik tulekustutusvahenditega kiiresti juurde pääseda. Veega kustutamisel kasutatakse ämbreid, kastekanne, selgpritse ja mootorpumpasid.

Tulekahju kustutamisel mootorpumpadega teevad põhilise töö tuletõrjekomandode (-salkade) liikmed, kellele kinnistatakse vajalik hulk abitööjõudu (voolikliinide paigaldamiseks või ümberpaigutamiseks, pumpade asetamiseks veevõtukohtadele jne.).

100. Pärast tule edasilikumise peatamist (tulekahju lokaliseerimist) organiseeritakse järelkustutamine (tulekahju likvideerimine) ja põlenud ala valvamine (tulevalve).

Järelkustutamisel liigutakse põlenud ala servadest tsentri suunas ning kustutatakse kõik põlevad ja suitsevad objektid (kännud, tüved, sipelgapesad jm.) nende mullaga katmise, maasse kaevamise või veega ülevalamise teel. Eri- list tähelepanu peab järelkustutusel pöörama tulekahjust

haaratud ala servale. See kastetakse kogu ulatuses veega üle, künatakse ümber või kaetakse mullaga.

Põlenud ala tuleb valvata seni, kuni kõik tulekolded on likvideeritud ning tule taaspuhkemise oht täielikult kõrvaldatud. Tulevalve kestus oleneb ilmastikutingimustest ning paikkonna risustatusest.

Ladvatulekahju kustutamine

101. Ladvatulekahju kustutamiseks kasutatakse:

a) looduslikke ja varem loodud kunstlikke tuletõkkeid (barjääre);

b) kustutustööde käigus tule edasiliikumise teele rajatud tõkkevööndeid (kaitsesihte);

c) vastu-pinnatuld.

102. Tule edasiliikumise teel olevate looduslike ja varem loodud kunstlike tuletõkete hulka kuuluvad jõed, ojad, järved, lehtpuuvöönditega ääristatud teed, kvartalitevahelised sihid jne.

Tuletõkke tulekahjupoolselt servalt koristatakse vähemalt 100 m laiuselt kogu süttiv materjal (kuivanud oksad, tuulemurd jms.). Ühtlasi värskendatakse olemasolevaid mineraliseeritud ribasid ning rajatakse uusi.

103. Looduslike ja varem loodud kunstlike tuletõkete puundumisel raiutakse tule liikumise teele uued tõkkevööndid. Vööndile rajatakse mineraliseeritud riba. Noores puistus ja võsastikus võib tõkkevööndite kiireks rajamiseks kasutada võsalõikajat.

104. Vastupinnatuli on põhiliseks tulekahju peatamise viisiks, sest tuli ei tungi puude latvade kaudu kuigi kaugemale edasi, kui teda ei toeta metsa all põlev pinnakatte. Vastu-pinnatule süütamiseks paigutatakse piki valitud tugiliini (tee, siht, jõgi) iga 10-15 m järel inimesed, kes vastaval märguandel süütavad tugiliini tulekahjupoolsel küljel pinnakatte. Põletades pinnakatte, risu ja alusmetsa tulekahju

eest 50-200 m laiuselt ära, võib peatada ka tormiliselt edasiliikuva ladvatulekahju.

105. Pärast ladvatulekahju edasiliikumise peatamist asutakse kustutama põlema jäänud objekte põlenud ala serva lähedases tsoonis. Esmajärjekorras tuleb kustutada ja koristada tulekahju läbi rohkem kannatada saanud ning langemisohus olevad puud.

106. Ladvatulekahju puhul peab tagalasse, 0,5 - 1 km kaugusele paigutama patrullid, kelle ülesandeks on lenduvatest sädemetest ja tukkidest tekkinud tulekollete kustutamine.

Ohutustehnika turbavälja- ja metsatulekahju kustutamisel

107. Kõik kustutustöödest osa võtavad ja tulekahjuala läheduses viibijad peavad teadma ja kõrvalekaldumatult täitma vastavaid ohutustehnika nõudeid.

108. Turbavälja- ja metsatulekahju kustutamisest osavõtavad inimesed peavad olema varustatud vajalike kaitsevahenditega, mis aitavad kaitsta suitsu ja kõrge temperatuurist. Kustutustöid juhtivatele ning vahetult leeki kustutavatele isikutele (joajuhid, luurajad) antakse vajaduse korral presentrõivastele lisaks kiivrid ja suitsukaitsemaskid.

Metsatulekahju kustutamisel kemikaalidega varustatakse töölisel presentpükste ja -kinnastega.

109. Tulekahjuala läheduses tuleb organiseerida kustutamisel töötavate inimeste puhkamise ja toitlustamise tarbeks ohutud kohad.

110. Turbavälja- ja metsatulekahju kustutamisel tuleb kindlustada õige tööjaotus, tööjõu õige paigutus ning katkematu side üksikute brigaadide kui ka brigaadis tegutsevate tööliste vahel.

111. Tulekahju kustutamise edukus oleneb oluliselt ka sellest, kuidas kasutatakse ära kustutustöödele saabunud

tuletõrjetechnika ning kuidas paigutatakse tuletõrjeautod ja -mootorpumbad veevõtukohtadele.

Eriti hästi peab tehnika veevõtukohtadele paigutamine olema läbi mõeldud turbalao territooriumil asetleidnud tulekahju korral. Siin tuleb ette näha võimalused tuletõrjetechnika kiireks evakueerimiseks (überpaigutamiseks) juhul kui olukord ootamatult muutub.

112. Suurt ohtu kustutustöödest osavõtvatele inimestele kujutab tuule suuna ootamatu muutumine, tule levimiskiiruse suurenemine ning sädemete kandumine üle kustutamisel töötavate inimeste tulekahju tagalasse ja seal uute tulekollete tekkimine.

Olukorra järsul muutumisel võivad inimesed kaotada orienteerumisvõime ning osutada tulest überpiiratuks. Selle vältimiseks tuleb juba varem juhatada kõigile kätte veevõtukohtade (jõgede, järvede, magistraalkraavide jne.) või muude objektide (tsoonide) asukohad, kus inimesed võivad vajaduse korral pealetungiva tule eest varju leida.

113. Turbavälja- ja metsatulekahju kustutamisel tuleb kindlaks määrata ja tähistada taandumisteed ohutusse kohadesse tule läbimurde korral,

114. Ladvatulekahju kustutamisel võetakse tuletakistusribade taga organiseeritud tugi- ja õõbimispunktides tarvitusele vajalikud ettevaatus- ja hoiatusabinõud tule ootamatu lähenemise või läbimurde puhuks ning nähakse ette uue tõkkeriba rajamise võimalused.

Tugi- ja õõbimispunktilede juurdepääsuteid peavad hästi teadma kõik kustutustõõlised.

115. Põlevale turbaaunale ronimine on keelatud.

116. Maa-aluse tulekahju kustutamisel peab kustutustööde juht enne tööde algust metsas või turbaväljal kindlaks määrama tule leviku piirid, mis märgistatakse vastavate tähistega (lipukesed jms.).

Põleval turbaväljal liikujaid ähvardab põlevasse turbapinnasesse langemise oht. Niisugused juhtumid võivad lei-

da aset tulekahju luure ning turbaväljal põlevate või hõõguvate kollete järelkustutamise ajal. Õnnetusjuhtumite vältimiseks on turbaväljal lubatud liikuda vähemalt kahest inimesest koosnevates gruppides. Grupi juht peab pidevalt kepi abil kontrollima liikumisteel oleva pinnase seisukorda.

117. Puude langetamisega seotud kaitsesihtide rajamisel tuleb kinni pidada langetustöödel kehtivatest ohutustehnika eeskirjadest.

118. Enne vastu-pinnatule süütamist on kustutustööde juht (grupivanem) kohustatud kontrollima, kas ei ole jäänud inimesi vastu-pinnatule ja läheneva tulerinde vahele ning alles pärast seda andma korralduse vastutule süütamiseks.

119. Kindlaksmääratud korrast kinnipidamise ja ohutustehnika nõuete täitmise eesmärgil on kustutustöölistel ning teistel turbavälja- või metsatulekahju kustutamisest osavõtjail ilma kustutustööde juhi, rühmavanema või brigadiri loata keelatud:

- a) minna üle tulepiiri tulest haaratud maa-alale;
- b) viibida tuletõkete, kaitsevööndite, kraavide ja pealetungiva tulerinde vahel;
- c) minna ilma vastava korralduseta ühest tööloigust teise ning üksikisikutel eemalduda põhigrupist kaugemale;
- d) lahkuda omavoliliselt töökohalt, välja arvatud elu ohustavad, põletushaavade saamise, vigastuste ja vingumürgituste juhud, mis ei võimalda jätkata saadud ülesande täitmist;
- e) maa-aluse tulekahju korral ületada tõkestuskraave selleks mitte ettenähtud kohtades ning liikuda mööda kraavi põhja;
- f) jätta transpordivahendeid, tuletõrjetehnikat ja -inventari järelvalveta pealetungiva tule ette.

120. Tulekahju ajal ja pärast tulekahju kustutamist on tarvis hoolikalt jälgida põlevaid, läbipõlenud juurtega ja poolpõlenud puutüvesid (eriti kuivanud puude tüvesid) ning

langetada need enne kui nad juhuslikult ise langeda võivad.

121. Tulekahju kustutamisel peab vältima vee sattumist elektriliinidele, -juhtmetele ja seadmetele.

122. Turbavälja- ja metsatulekahju otsesest kustutustööst ei tohi lubada osa võtta rasedaid, kurte, psüühiliselt haigeid ja invaliide.

123. Kõiki tulekahjul tegutsevaid töölisi tuleb varustada joogivee ja toiduga. Vesi peab olema puhas ja seda tuleb hoida kinnistes nõudes (paagid, termosid).

124. Turbavälja- ja metsatulekahju koha lähedal peab olema töölistele õigeaegseks esmaabi andmiseks vajalik ravimite komplekt (põletushaava salv, nuuskpiiritus, sidemed, vatt, jood jms.).

Suure tulekahju puhul peab kohal olema ka meditsiinitöötaja, kelle asukoht tuleb teatavaks teha kustutustööde juhile, rühmade vanematele ja brigadiridele.

125. Põletushaavu või vigastusi saanud töölistele peab viivitamatult andma esmaabi. Ohtlike põletushaavade või vigastuste puhul tuleb kannatanud kohe haiglasse toimetada.

S i s u k o r d

1.	NSV Liidu Ministrite Nõukogu Üleliidulise Koondise "Liidu Põllumajandustehnika" ettevõtetes ja organisatsioonides tööliste ohutustest töömeetodidest instrueerimise korra põhimäärus	3
I.	Uldeeskirjad	3
II.	Tööliste instrueerimise ja õppuste läbiviimise kord	4
III.	Instrueerimine töökohal (esialgne)	7
IV.	Pidev instrueerimine	9
V.	Perioodiline (või korduv) instrueerimine ...	9
2.	Ohutustehnika üldeeskirjad maaparandusmasinateel töötamisel	11
3.	Ohutustehnika eritingimused elektriliinide all töötamisel	15
4.	Ohutustehnika eritingimused ekskavaatoritöödel ..	16
5.	Ohutustehnika eritingimused traktoritöödel	20
6.	Mehhaniseeritud laadimistööd	22
	Uldeeskirjad	22
	Ekskavaatoriga laadimistööd karjäärides	23
	Ekskavaatoritega laadimistööd turbarabades ...	27
	Muud mehhaniseeritud laadimistööd	29
	Käsitsi-laadimistööd	35
7.	Ohutustehnika üldeeskirjad käsitsi-mullatöödel ..	36
8.	Ohutustehnika eeskirjad drenaažitöödel	41
	Käsitsitöödel	41
	Ehitustööd mitmekopaliste ekskavaatoritega ...	44
	Ehitustööd ühekopaliste ekskavaatoritega	46

9.	Ohutustehnika eritingimused alus- ja frees- turba tootmisel	49
10.	Ohutustehnika eritingimused kaldakindlustuse ja trübiehitustöödel	50
11.	Metsa- ja võsaraietööd	52
	Ohutustehnika eeskirjad töötamisel ketassaega RA-1	57
12.	Ohutustehnika eeskirjad põldude lupjamisel restpõlevkivituhaga	59
	Põhjalauukidega poolvagunite tühjendamisel ..	60
	Konteinerite laadimine	61
	Restpõlevkivituha mehhaniseeritud laadimine	64
	Restpõlevkivituha laotamine	66
13.	Maaparandusmasinate transport	66
	Masinate transport omal käigul	66
	Masinate transport treileriga	67
Lisa 1.	Töstemehhanismide ning -vahendite teimi- mise normid ja tähtajad	69
Lisa 2.	Tuule tugevuse määramise ligikaudne skaala	70
Lisa 3.	Ohutustehnika tehnilisel hooldamisel ja väliremondil	71
Lisa 4.	Maaparandus- ja turbatootmisobjektide tu- leohutuse eeskirjad	74
	I. Tuletõrjeprofülaktilised abinõud	75
	II. Tulekahju kustutamine	89

Временные правила по технике безопасности
для работ по мелиорации, торфодобыванию и
известкованию в Эстонской ССР

На эстонском языке

Станция технико-экономических исследований
Объединения "Эгосельхозтехники"
Кейла, Эссе Пальдиски, 28

Коллектор А. Куси

Коллектор А. Силли

Trükkimisele antud 08.1967. Paber 60x90,1/16.

Tr.pp. 6,5. Arv.pg. 5,2. Tiraaz 1000

Tell.nr. 19 MB- 09125

EMMTVI rotaprint, Saku.

Hind 13 kop.

A-29140

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00428274 7